

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 8. točke 1. Zakona o obrani (Narodne novine, br. 73/2013) Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____2013., donijela

STRATEŠKI PREGLED OBRANE

UVOD

Svrha i namjera Strateškog pregleda obrane

Strateški pregled obrane temeljni je dokument u području obrane koji predstavlja završno izvješće o provedenom procesu preispitivanja usklađenosti strategijskih koncepata te dostignutih i planiranih obrambenih sposobnosti s obrambenim potrebama koje proizlaze iz realnosti strategijskog i sigurnosnog okruženja.

Strateški pregled obrane daje elemente za razvoj budućih sposobnosti i veličinu Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu Oružane snage) te prioritete njihove daljnje transformacije u ostvarivanju postavljenih ciljeva. Time se ujedno utvrđuju pretpostavke za definiranje ciljeva obrambene politike Republike Hrvatske u budućem razdoblju.

Metodologija korištena pri izradi Strateškog pregleda obrane slijedi saveznički model obrambenog planiranja usmjeren na definiranje i izgradnju potrebnih sposobnosti. Takav model polazi od političkih smjernica sadržanih u nacionalnim i savezničkim dokumentima najviše razine, analizira okolnosti koje utječu na sigurnost i obranu te, uvažavajući raspoložive resurse, utvrđuje potrebne sposobnosti za provedbu misija i zadaća Oružanih snaga.

Strateški pregled obrane u sinergiji s novim zakonskim i normativnim okvirom u području obrane, predstavlja strateški pomak ka novom, modernom promišljanju obrane te njezinom konceptualnom i institucionalnom pozicioniranju u suvremenoj geopolitičkoj i geostrateškoj realnosti.

Time se stvara okvir za novi zamah u transformaciji obrane i razvoju profesionalnih i učinkovitih Oružanih snaga.

Prvi Strateški pregled obrane, usvojen 2005. godine, bio je nastavak izrade temeljnih dokumenata u području obrane iz 2002. godine.

Naglasak prvog Strateškog pregleda obrane bio je na pripremanju obrambenog resora Republike Hrvatske za članstvo u Organizaciji Sjevernoatlantskog ugovora (u daljnjem tekstu NATO) prilagodbom u sljedećim područjima: popuna Oružanih snaga profesionalnim osobljem i ugovornom pričuvom; daljnji razvoj civilne uz vojnu sastavnicu obrane; razvoj sposobnosti sudjelovanja u operacijama potpore miru; usmjeravanje razvoja sposobnosti na misije i zadaće.

U sklopu njega bio je postavljen niz ciljeva:

- Zadržavanje granske strukture, uz smanjivanje veličine Oružanih snaga od 25 154 djelatnih vojnih osoba i državnih službenika i namještenika potkraj 2005. godine na 16 000 djelatnih vojnih osoba i 2000 državnih službenika i namještenika.
- Postupni razvoj interoperabilnosti sa snagama članica NATO-a, s ciljem dostizanja svih potrebnih sposobnosti do 2015. godine.
- Utvrđivanje ciljne personalne strukture i dinamike dostizanja ciljne veličine te intenziviranje pomlađivanja osoblja i nastavak izdvajanja.
- Uvezivanje sustava vojnih specijalnosti i vojne izobrazbe u nacionalni sustav klasifikacije zanimanja i nacionalni obrazovni sustav.
- Ubrzanje procesa napuštanja neperspektivnih infrastrukturnih objekata.
- Reorganizacija Ministarstva obrane radi smanjivanja veličine upravnog dijela te izdvajanja aktivnosti koje nisu usko vezane uz upravljanje obranom. Glavni stožer Oružanih snaga (u daljnjem tekstu Glavni stožer) se i dalje ustrojava u okviru Ministarstva obrane.
- Usklađivanje procesa obrambenog planiranja s obrambenim planiranjem u NATO-u.
- Prilagodba propisa radi omogućavanja učinkovitog sudjelovanja u operacijama.
- Intenziviranje međuresorne suradnje usmjerene na uređivanje cjelokupnog sustava nacionalne sigurnosti: civilno-vojno krizno planiranje, organizacija Obalne straže Republike Hrvatske, potpora zemlje domaćina savezničkim snagama na teritoriju Republike Hrvatske i dr.

Dio postavljenih ciljeva nije ostvaren u željenom obujmu, što je bila posljedica kombinacije niza čimbenika, od kojih su najvažniji gospodarska kriza te nedovoljno učinkovita i profilirana upravljačka politika.

U takvim okolnostima, kada su izdvajanja za obranu smanjena, nije došlo do podizanja kvalitete upravljanja čime se mogao ublažiti taj deficit.

Stoga su prioriteti postavljeni u Dugoročnom planu razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. ostali velikim dijelom neispunjeni.

Ovi razlozi, kao i strateške promjene položaja Republike Hrvatske pokretači su rada na novome Strateškom pregledu obrane.

Te strateške promjene obilježava:

- ulazak u NATO 2009. godine i u Europsku uniju (EU) 2013. godine;
- globalna politička, društvena i gospodarska previranja, koja su otvorila bitna pitanja o modelima budućeg razvoja, iznjedrila nove aktere i otvorila nova krizna žarišta
- intenziviranje netradicionalnih, transnacionalnih prijetnji.

U takvim okolnostima, kada se kapaciteti proračunskog izdvajanja za obranu smanjuju, a promjene u strateškom okružju iziskuju stalna preispitivanja, prilagodbe i sve kompleksnije odgovore, obrana Republike Hrvatske mora početi od određivanja jasnih ciljeva i prioriteta, pružiti viziju razvoja i podlogu za profiliranje svojega dugoročnog angažmana i svojih institucija.

Izrazi koji se koriste u ovom Strateškom pregledu obrane, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

SAŽETAK

Politički, ekonomski i sigurnosni kontekst obilježen je članstvom Republike Hrvatske u NATO-u i EU-u; konsolidacijom sigurnosnog stanja u regiji, ali i ambivalentnošću globalnih sigurnosnih izazova i gospodarskom krizom. Sve veće i zahtjevnije sudjelovanje Oružanih snaga u operacijama potpore miru i pomoći civilnim institucijama, neminovno iziskuje daljnje opremanje i modernizaciju Oružanih snaga, dok restrikcije obrambenog proračuna traže pojačane napore u smjeru racionalnog upravljanja.

Na razvoj obrane Republike Hrvatske presudno utječu sljedeće odrednice: mala vjerojatnost agresije na Republiku Hrvatsku, preuzimanje savezničkih odgovornosti unutar NATO-a i odgovornosti koje donosi članstvo u EU, porast asimetričnih i nekonvencionalnih prijetnji nacionalnoj sigurnosti i sigurnosti saveznika te posljedice gospodarske krize.

Misije Oružanih snaga ishodište su planova razvoja sposobnosti: obrana Republike Hrvatske i saveznika, doprinos međunarodnoj sigurnosti i potpora civilnim institucijama. Ovim Strateškim pregledom obrane utvrđuje se razina ambicije u provedbi tih misija.

Stanje i razvoj obrambenih sposobnosti razmatrani su kroz područja uporabe/djelovanja snaga (*Engagement*), omogućavanje djelovanja (*Enabling*) i potpore zapovijedanju (*Command Support*). Sposobnosti koje su izravno u funkciji provedbe misija i zadaće, angažiranjem snaga i oružnih sustava, svrstane su u područje uporabe, dok su one sposobnosti koje to omogućuju odnosno pružaju potporu svrstane u druga dva područja.

U promišljanju vlastitih Oružanih snaga identificirane su sposobnosti nužne za inicijalnu obranu i za potporu upravljanju u krizama te sposobnosti koje se razvijaju u sklopu kolektivnih nastojanja NATO-a i EU-a.

Republika Hrvatska deklarira svoju spremnost za sudjelovanjem u zajedničkim naporima NATO-a i EU-a kroz mehanizme međusobne suradnje na izgradnji, održavanju i jačanju obrambenih sposobnosti.

Republika Hrvatska će se, u tom duhu, uključiti u programe razvoja određenih sposobnosti za čiji razvoj sama nema dovoljno sredstava.

Kao jedan od prioriteta u kratkoročnom razdoblju, a cilju povećanja učinkovitosti cjelokupne organizacije i usklađenog djelovanja Ministarstva obrane i Glavnog stožera kao njegova sastavnog dijela, nastavit će se integracija poslovnih procesa koji će dovesti do racionalizacije postojeće organizacijske strukture. To može uključivati primjenu odgovarajućeg modela integracije upravnog dijela Ministarstva obrane i Glavnog stožera radi povećanja učinkovitosti rada, bržeg i efikasnijeg odlučivanja te racionalizacije potrebnih resursa.

Kako struktura i obujam misija i zadaća Oružanih snaga nisu odgovarajuće poduprti s raspoloživim iznosom i strukturom proračunskih sredstava, potrebne su prilagodbe koje će obuhvatiti restrukturiranje i smanjenje snaga u svim komponentama. To će rezultirati postupnim smanjenjem brojčane veličine pripadnika Oružanih snaga do 15 000 osoba do kraja 2017. godine.

Restrukturiranje će se provesti preustrojem u cilju racionalizacije, smanjivanja upravne i zapovjedne strukture u odnosu na operativne snage, smanjivanja broja zapovjedništava i razina zapovijedanja, funkcionalnim objedinjavanjem ustrojstvenih jedinica, okrupnjavanjem sposobnosti i reduciranjem struktura vezanih uz zastarjele i suvišne oružne sustave.

Preustroj će rezultirati učinkovitijom zapovjednom strukturom, decentralizacijom sustava zapovijedanja, uz unaprjeđenje upravljanja i sinkronizacije procesa.

Temeljno se zadržava sadašnja granska i rodovska struktura Oružanih snaga. Sve ustrojstvene jedinice bit će ustrojene u Hrvatskoj kopnenoj vojsci (HKoV), Hrvatskoj ratnoj mornarici (HRM), Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu i protuzračnoj obrani (HRZ i PZO), u Zapovjedništvu za potporu (ZzP) te u Hrvatskom vojnom učilištu (HVU). Dio ustrojstvenih jedinica bit će izravno podređen Glavnom stožeru.

Izdvajanjem potpornih i provedbenih poslova, poput gospodarenja nekretninama i logističke potpore u odgovarajuću obrambenu logističku organizaciju, omogućit će se smanjivanje strukture i brojčane veličine upravnog dijela Ministarstva obrane i Oružanih snaga.

Cilj izdvajanja ovih funkcija nije puko smanjivanje broja izvršitelja već jasnije postavljanje funkcionalnih nadležnosti i racionalizacija upravljačkih procesa i procedura.

U predstojećem razdoblju, kao jedan od prioriteta, nastavak je optimizacije logističkih procesa i resursa, razvoj nacionalne sposobnosti razmjernosti i taktičke pokretljivosti logističkih kapaciteta te opremanje logističkih postrojbi mobilnim logističkim modulima za smještaj osoblja, zdravstvenu potporu, terenske usluge, opskrbu, održavanje i skladištenje materijalne imovine.

Sustav upravljanja osobljem, praćen odgovarajućim mehanizmima personalne potpore, omogućit će dostizanje optimalne brojčane, dobne i obrazovne strukture osoblja te uravnoteženje strukture činova.

U strukturi djelatnoga vojnog osoblja promijenit će se omjer časnika prema dočasnicima i vojnicima, ovisno o specifičnostima i ukupnome brojčanom stanju pojedinih grana, rodova, službi i struka.

Zadržat će se mješoviti model popune časnicima, kombinacijom modificiranog i poboljšanog modela „Kadet“, stipendiranja, prijma s tržišta rada i školovanja u inozemstvu, uz posebne mehanizme poticaja za osoblje kritičnih specijalnosti.

Mehanizam narastanja ukupnih obrambenih sposobnosti uspostaviti će se razvojem pričuve. Pričuvni element Oružanih snaga razvijati će se u smjeru doprinosa izgradnje relevantnih i održivih vojnih sposobnosti koje mogu sadržajno pridonijeti provedbi operacija.

Učinkovita organizacija potpore zapovijedanju mora podupirati mogućnost razmještaja, neprekidnost zapovijedanja, integraciju zapovijedanja i nadzora, te uz dostatnu veličinu i zaštitu, imati obilježja modularnosti, potpunosti, mobilnosti i interoperabilnosti.

U svrhu potpore učinkovitom funkcioniranju i zapovijedanju snagama te u svrhu potpore drugim poslovnim procesima izgrađivat će se jedinstveni informacijski sustav koji podrazumijeva informacijsku infrastrukturu s pripadajućim temeljnim i funkcionalnim servisima koji omogućuju automatsku razmjenu informacija.

U području vojne sigurnosno-obavještajne djelatnosti cilj je nastaviti razvoj sposobnosti pravodobnoga detektiranja indikatora ranoga upozorenja u odnosu na ugroze i nove oblike prijetnji te raspodjelom obavještajnih proizvoda pružiti potporu najvišim razinama odlučivanja i zapovijedanja te potporu snagama u operacijama.

NALAZI I ZAKLJUČCI

I. Strateško okruženje i polazišta razvoja obrane

Okolnosti koje utječu na sigurnost zemlje određene su nizom političkih, ekonomskih, društvenih, obrambenih i vojnih uvjeta, čije značajnije promjene iziskuju prilagodbe politike države i njezina obrambenog resora. Promjene koje značajno utječu na obranu Republike Hrvatske jesu ulazak u NATO kao sustav kolektivne obrane, članstvo u EU-u, konsolidacija sigurnosnog stanja u regiji, povećano i sve zahtjevnije sudjelovanje Oružanih snaga u operacijama potpore miru te u pružanju pomoći civilnim institucijama u zemlji, gospodarska kriza i razvoj tehnologije koji uvjetuje potrebu za opremanjem i modernizacijom.

Konsolidacija sigurnosnog stanja u regiji očituje se razvojem regionalne suradnje, transparentnosti, dijaloga i dobrosusjedstva, zajedničkim težnjama k europskoj i euroatlantskoj integraciji te, u konačnici, u izostanku izravnih vojnih prijetnji. U tom kontekstu obrambena politika pridonosit će učvršćivanju ovih trendova u regiji.

Ulaskom u NATO Republika Hrvatska postala je članicom sustava kolektivne obrane te time dobila novi okvir ostvarivanja svoje sigurnosti. Članstvo u NATO-u pruža Republici Hrvatskoj dugoročnu sigurnost i stabilnost kao temelj daljnjeg razvoja i napretka. Uživajući jamstva kolektivne obrane, Republika Hrvatska preuzela je i odgovornost doprinosa obrani drugih članica i jačanju sposobnosti Saveza. Ciljevi sposobnosti koje Republika Hrvatska preuzima u okviru NATO-va procesa obrambenog planiranja izravni su pokazatelj posvećenosti razvoju Saveza, a njihova provedba činit će okosnicu razvoja Oružanih snaga.

Ulazak u EU podrazumijeva i integraciju u zajedničke europske strukture, zaokružujući pripadnost Republike Hrvatske europskoj sigurnosnoj arhitekturi. Sve snažnija prisutnost EU-a u međunarodnim sigurnosnim i obrambenim tokovima te jačanje njezine obrambene i vojne sastavnice, utječu i na buduće zahtjeve prema obrambenom resoru Republike Hrvatske, koji su već sada izraženi i dijelom implementirani hrvatskim doprinosom borbenim skupinama EU-a, sudjelovanjem u operacijama EU-a i potporom projektima združivanja i dijeljenja (*pooling and sharing*).

Republika Hrvatska snažno podupire jačanje strateškog partnerstva NATO-a i EU-a. Te dvije organizacije imaju zajedničku većinu članica, a što je još značajnije, dijele zajedničke vrijednosti.

U duhu Strateškog koncepta NATO-a prepoznamo važnost jačanja europske obrane.

Lisabonski ugovor držimo značajnim okvirom za jačanje sposobnosti EU-a u suočavanju sa zajedničkim sigurnosnim izazovima.

Republika Hrvatska snažno će podupirati unaprjeđivanje svih oblika suradnje NATO-a i EU-a, od političkih konzultacija do djelovanja u operacijama; od koordiniranog planiranja do međusobne suradnje na terenu.

Suradnja u razvoju sposobnosti sa svrhom smanjivanja udvostručavanja i povećanja isplativosti, kombiniranje i integriranje sposobnosti obiju organizacija, nužni su za pronalaženje odgovora na niz sigurnosnih prijetnji koje predstavljaju i sigurnosne prijetnje Republici Hrvatskoj, poput međunarodnoga terorizma, transnacionalnoga organiziranog kriminala, proliferacije oružja za masovno uništenje, ugrožavanja dostupnosti energenata, kibernetičkoga kriminala, posljedica raspada državnih organizacija te prirodnih i tehnoloških katastrofa.

Takvo djelovanje od članica NATO-a i EU-a traži razvijanje sposobnosti ne samo za vođenje konvencionalnih borbenih djelovanja visokog intenziteta izvan nacionalnog teritorija, već i za izvođenje širokog spektra misija – od pružanja humanitarne pomoći i sudjelovanja u uklanjanju posljedica prirodnih i tehnoloških nesreća, do angažiranja u dugotrajnom procesu postkonfliktne stabilizacije i obnove. Ovakav pristup traži integriranje civilnih i vojnih sposobnosti u svim vrstama navedenih misija, što je bit sveobuhvatnog pristupa koji razvijaju NATO i EU na temelju vlastitih iskustava u međunarodnim operacijama.

Globalna i nacionalna gospodarska kriza uzrokovala je, uz ostalo, značajno smanjenje obrambenog proračuna u odnosu na planiranu veličinu, iziskujući prilagodbe, smanjenje i racionalizaciju troškova, ali uz očuvanje potrebne razine spremnosti Oružanih snaga za provedbu misija i zadaća. Djelovanje obrambenog resora u ovakvim okolnostima traži poboljšano upravljanje, pravilno određivanje prioriteta, učinkovitiju uporabu resursa, osmišljeno planiranje i strukturiranje.

Republika Hrvatska deklarira spremnost za sudjelovanjem u zajedničkim naporima NATO-a i EU-a kroz mehanizme međusobne suradnje na izgradnji, održavanju i jačanju obrambenih sposobnosti. Inicijative poput Pametne obrane (*Smart Defence*) i združivanja i dijeljenja sposobnosti (*Pooling and Sharing*) ključni su elementi toga pristupa. U kontekstu članstva u EU-u analizirat će se mogućnosti korištenja strukturnih fondova za izgradnju sposobnosti Oružanih snaga predviđenih za dvojni civilno-vojnu uporabu (*dual use*), primjerice, u područjima traganja i spašavanja, medicinskog prevoženja, nadzora granice, uklanjanja posljedica ekoloških incidenata i sl. Republika Hrvatska će se uključiti u programe razvoja određenih sposobnosti, identificirajući potrebe za onim sposobnostima za čiji razvoj sama nema dovoljno sredstava ili dugoročnoga ekonomskog opravdanja.

Republika Hrvatska spremna je nastaviti razvijati određene sposobnosti u suradnji sa zemljama iz njezina okruženja s kojima dijeli vrijednosti euroatlantske zajednice, uz pomoć i suradnju saveznika iz NATO-a. Programima regionalne suradnje u svrhu zajedničkog razvoja ili održavanja obrambenih sposobnosti, na temelju uzajamne koristi, postiže se i dodatni cilj – ubrzavaju se pripreme zemalja regije za ulazak u NATO te se pridonosi postizanju dugoročne stabilnosti i sigurnosti u regiji.

Republika Hrvatska ove koncepte razvoja sposobnosti, koji polaze od suradnje, kako među članicama Saveza, tako i između Saveza odnosno, njegovih članica i partnera, u jednoj široj perspektivi, vidi kao pomak ka jačanju duha suradnje, razumijevanja i povjerenja.

S obzirom na starost, istrošenost i operativnu uporabljivost naoružanja i vojnih sredstava te sigurnosne i vojno-tehničke potrebe koje se postavljaju pred obranu, nužni su ciljani, dugogodišnji programi i projekti opremanja i modernizacije. Ti programi i projekti, slijedeći prioritete obrambene politike, trebaju poticati gospodarski razvoj otvaranjem mogućnosti angažiranja domaće vojne industrije.

Spomenute promijenjene okolnosti, koje postavljaju nove zahtjeve pred obranu, povezane sa strateškim i geostrateškim položajem Republike Hrvatske, definiraju glavne odrednice koje treba imati na umu pri osmišljanju razvoja obrane:

1) Republika Hrvatska ne suočava se ni sada niti u sagledivom razdoblju s prijetnjom izravne oružane agresije na svoj teritorij.

Međutim, to stanje nije nastalo samo po sebi niti može samo po sebi opstati. Uz ostale mjere i instrumente državne politike, postojanje prikladno i uravnoteženo dimenzioniranih i oblikovanih Oružanih snaga kao vjerodostojne obrane i instrumenta suradnje, osigurava održanje i daje temelj za unaprjeđenje regionalne stabilnosti i dobrosusjedstva, čineći bilo kakve opcije izravne agresije neisplativima. Članstvo u NATO-u pruža sigurnost kolektivne obrane. Angažman vodećih čimbenika euroatlantske politike, ekonomije i sigurnosti u regiji je toliki da presudno pozitivno utječe na procese opće konsolidacije, međudržavne suradnje i težnje za integracijom u EU i NATO. No neka preostala otvorena pitanja u regiji, određeni oblici naslijeđa sukoba iz devedesetih godina prošloga stoljeća te mogućnosti nastajanja okolnosti za značajnije političke radikalizacije, elementi su s prepoznatljivim kriznim potencijalom te zahtijevaju pažljivo praćenje.

2) Republika Hrvatska kao članica NATO-a preuzela je savezničke odgovornosti te odgovornosti koje proizlaze iz članstva u EU-u.

Ulaskom u NATO Republika Hrvatske preuzela je, usporedno s jamstvima kolektivne obrane koja se na nju primjenjuju, i odgovornost sudjelovanja u zajedničkom savezničkom odgovoru po članku 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Vjerojatnost oružane agresije na neku od članica Saveza je, sada i u sagledivom razdoblju, mala. Ipak, kao prijetnja s najtežim mogućim posljedicama, ovaj scenarij zahtijeva pažnju i posjedovanje potrebnih sposobnosti za odvratanje koje pridonose održavanju niske vjerojatnosti ovakve prijetnje. Republika Hrvatska, kao članica Saveza, sudjeluje u usklađivanju, određivanju i provedbi NATO politika i planova, u provedbi stalnih zadaća putem snaga stavljenih pod operativno zapovijedanje SACEUR-a (NATINAMDS) te u NATO-vim operacijama izvan okvira članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Takve operacije, kao i one vođene pod okriljem Ujedinjenih naroda (UN) i EU-a, po mnogočemu su specifične, složene i zahtjevne. U kontekstu članstva u EU-u, Republika Hrvatska preuzima i odgovornosti koje proizlaze iz Zajedničke sigurnosne i obrambene politike (ZSOP).

3) Asimetrične, nekonvencionalne prijetnje neposredno utječu na nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske i sigurnost saveznika.

Prijetnje poput terorizma, proliferacije oružja za masovno uništavanje, pojave kriznih žarišta u svijetu, organiziranog kriminala, jačanja zloporabe kibernetičkog prostora, klimatskim i demografskim promjenama, većih ekoloških i tehničko/tehnoloških akcidenata koji imaju utjecaja na gospodarstvo te sve većim globalnim energetskim potrebama, u sagledivoj budućnosti neće gubiti na važnosti. Naprotiv, može se očekivati njihovo jačanje na globalnoj razini. Na ove prijetnje ni jedna država ne može odgovoriti sama. Stoga će Republika Hrvatska, u razvoju sposobnosti za suočavanje s ovim prijetnjama i izazovima, kao i u konkretnom odgovoru na njih, biti dio šireg, sveobuhvatnog odgovora međunarodne zajednice, prvenstveno u sklopu UN-a, NATO-a i EU-a.

4) Obrambeni je proračun smanjen u odnosu na planiranu veličinu zacrtanu Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Aktualna i saglediva ekonomska kretanja značajno ograničavaju razmjere potrošnje za potrebe izgradnje obrambenih sposobnosti.

Obrambeni se proračun nije mogao razvijati dinamikom koju su predviđali prethodni strateški dokumenti obrane, koji su se oslanjali na predviđanja ekonomskih kretanja dostupna u vrijeme njihove izrade. Odgovarajući na ekonomsko stanje i trendove te sudjelujući u državnim mjerama gospodarskog oporavka, obrambeni resor, radi očuvanja i unaprjeđivanja obrambenih sposobnosti, mora prilagođavati svoju unutarnju strukturu, upravljanje i poslovanje, pravilno određivati prioritete te smanjivati – a u pojedinim slučajevima i potpuno napustiti – funkcije koje nisu esencijalne za provedbu zadaća.

II. Misije Oružanih snaga

Oružane snage ključni su nositelj obrane Republike Hrvatske. Definiranjem misija Oružanih snaga odgovara se na pitanje s kojim se ciljem i za koju namjenu one ustrojavaju, razvijaju i upotrebljavaju u očuvanju nacionalnih interesa.

Na temelju Ustavom Republike Hrvatske određene uloge Oružanih snaga (članak 7.) prepoznaju se tri misije.

1. Obrana Republike Hrvatske i saveznika

Obrana teritorijalne cjelovitosti, suverenosti i neovisnosti te obrana saveznika primarna je misija Oružanih snaga Republike Hrvatske.

U obrani teritorijalne cjelovitosti, suverenosti i neovisnosti Republika Hrvatska oslanja se na vlastite sposobnosti te na sposobnosti saveznika, u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora. Oružana agresija na Republiku Hrvatsku, s obzirom na postojeće i sagledivo sigurnosno okruženje, malo je vjerojatna, ali, u odnosu na posljedice koje bi mogla imati, ostaje najvažnija prijetnja te iziskuje postojanje prikladnih nacionalnih sposobnosti i sposobnosti prihvata savezničkih snaga za djelovanje na teritoriju Republike Hrvatske.

U okviru misije obrane Republike Hrvatske i saveznika, Oružane snage moraju:

- 1) odvratiti, zaustaviti i odbaciti, samostalno i uz saveznike, oružanu agresiju na Republiku Hrvatsku
- 2) pridonositi obrani saveznika u operacijama prema članku 5. Sjevernoatlantskoga ugovora
- 3) štiti suverenitet Republike Hrvatske nad morskim i zračnim prostorom.

Oružane snage konceptualno se osmišljavaju, oblikuju i ustrojavaju odgovarajući temeljno na ovu misiju. Bez obzira na sadašnju nisku razinu vjerojatnosti izravnoga oružanog ugrožavanja Republike Hrvatske, takva ugroza se ne može i ne smije isključiti, već i dalje ostaje temelj izgradnje i razvoja uravnotežene granske i rodovske strukture Oružanih snaga, u skladu s ustavnim ulogom zaštite suvereniteta i neovisnosti te obrane teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske. Većina sadašnjih i budućih sposobnosti Oružanih snaga proistječe upravo iz ove ustavne uloge, a te sposobnosti ujedno predstavljaju i temelj za razvoj sposobnosti potrebnih za provedbu i ostalih misija.

Naglasak pri djelovanju Oružanih snaga u nadzoru i zaštiti suvereniteta i neovisnosti Republike Hrvatske u miru, čemu kontinuirano pridonosi cijeli spektar instrumenata državne vlasti, suprotstavljajući se različitim vrstama prijetnji, u onim je područjima sigurnosti gdje njihove specifične sposobnosti nadomještaju ili nadopunjuju civilne sposobnosti. Time se osigurava primjereno, učinkovito i ekonomično djelovanje države. To se prvenstveno odnosi na zadaće nadzora i zaštite suvereniteta na moru te u zračnom prostoru, gdje zaštitom i nadzorom suvereniteta u svojem zračnom prostoru Republika Hrvatska doprinosi i savezničkom sustavu protuzračne i proturaketne obrane.

Ispunjenje ove misije podrazumijeva i neprestano praćenje sigurnosnog okružja, s ciljem izgradnje sposobnosti potrebnih za odgovor na prijetnje koje bi se mogle pojaviti.

Zadaće u provedbi misije obrane Republike Hrvatske i saveznika su:

1.1. Očuvanje cjelovitosti Republike Hrvatske

Svim vlastitim snagama i uz pomoć saveznika zaštititi i obraniti suverenitet i teritorijalnu cjelovitost Republike Hrvatske.

1.2. Doprinos savezničkoj kolektivnoj obrani

Deklariranim i drugim snagama sudjelovati u obrani saveznika u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora.

1.3. Zaštita suvereniteta nad morskim i zračnim prostorom Republike Hrvatske

Osigurati zaštitu suvereniteta nad hrvatskim morskim i zračnim prostorom u suradnji s drugim nadležnim državnim tijelima i saveznicima.

RAZINA AMBICIJE: U obrani suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti Republika Hrvatska će uporabiti sve snage i resurse kako bi se osigurala mogućnost narastanja vlastitih snaga te prihvata savezničkih snaga. U obrani saveznika sudjelovat će s deklariranim i drugim potrebnim i raspoloživim snagama.

2. Doprinos međunarodnoj sigurnosti

Mirno i stabilno međunarodno okružje, slobodna trgovina dobrima i uslugama, kretanje ljudi i kapitala temeljni su preduvjeti sigurnosti, blagostanja i napretka u svijetu. Stoga je doprinos međunarodnoj sigurnosti te nastajanju i održanju što povoljnijega međunarodnog okružja, u uvjetima povećane globalne međuovisnosti, prepoznat kao jedna od misija Oružanih snaga.

Ova se misija ostvaruje sudjelovanjem u operacijama potpore miru koje imaju za cilj zaustavljanje stradavanja ljudi, stabilizaciju kriznih žarišta te sprječavanje prelijevanja sukoba i šire destabilizacije. Oružane snage sudjeluju u operacijama potpore miru pod vodstvom međunarodnih organizacija, kao dio nacionalnoga ili međunarodnoga sveobuhvatnog pristupa, s onim sposobnostima koje na najprikladniji način pridonose njihovoj uspješnoj provedbi.

Republika Hrvatska smatra važnim doprinos onim sposobnostima koje obukom i školovanjem pridonose uspostavi samoodrživih snaga i institucija vlasti u području operacije.

Misija se ostvaruje i obrambenom diplomacijom kroz međunarodnu vojnu, obrambenu i sigurnosnu suradnju. Ona nadalje podrazumijeva sudjelovanje u provedbi mjera za jačanje sigurnosti i povjerenja, nadzora naoružanja, razoružanja, neširenja oružja masovnog uništenja i sredstava njegove dopreme te suzbijanja terorizma.

Zadaće u provedbi misije doprinosa međunarodnoj sigurnosti su:

2.1. Sudjelovanje u operacijama potpore miru

Osigurati snage u skladu s potrebama i mogućnostima te, zajedno s drugim državama, sudjelovati u operacijama potpore miru, operacijama odgovora na krize, humanitarnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu u skladu s međunarodnim pravom.

2.2. Obrambena diplomacija

Pridonosi suradnji među državama i organizacijama uspostavljanjem/razmjenu vojnih predstavnika kroz susrete i razgovore, razmjenu iskustava, zajedničke vježbe i projekte te stručnu pomoć i druge oblike suradnje.

2.3. Nadzor naoružanja, razoružanje i neproliferacija

Sudjelovati u aktivnostima nadzora naoružanja i razoružanja, izgradnje mjera povjerenja i sigurnosti te sprječavanju proliferacije oružja masovnog uništenja, u skladu s međunarodnim sporazumima, ugovorima i inicijativama.

RAZINA AMBICIJE: Republika Hrvatska će u neku operaciju potpore miru moći uputiti snage veličine borbene skupine temeljene na mehaniziranoj bojnoj, na rotacijskoj osnovi. U skladu s tim oblikovat će strukturu Oružanih snaga, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na kopnene snage.

3. Potpora civilnim institucijama

Oružane snage pružat će potporu civilnim institucijama i stanovništvu u suočavanju s različitim vrstama rizika i prijetnji koje nisu klasične vojne prirode. Angažman Oružanih snaga u provedbi ove misije osigurati će se u situacijama u kojima ih je primjereno uporabiti te u situacijama u kojima civilne sposobnosti nisu dostatne za pravodobnu i uspješnu zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara. Takvo djelovanje Oružanih snaga potvrđuje se kao potrebna, visoko vrednovana i društveno poželjna zadaća te kao jedan od racionalnih oblika korištenja državnih resursa.

Na taj se način osigurava učinkovito i racionalno korištenje raspoloživih nacionalnih resursa u slučajevima prirodnih nesreća, poput požara, poplava, potresa i ekstremnih vremenskih uvjeta; epidemija; narušavanja energetske i informacijske sigurnosti; ugrožavanja prirodnog okoliša; tehnoloških katastrofa; terorističkih napada i uporabe oružja masovnog uništenja.

Sposobnosti Oružanih snaga za pružanje potpore nacionalnim civilnim institucijama i stanovništvu koristit će se i za provedbu humanitarnih operacija.

Zadaće u provedbi misije potpore civilnim institucijama su potpora policiji i drugim državnim tijelima, potpora u zaštiti i spašavanju te potpora civilnom društvu.

3.1. Potpora policiji i drugim državnim tijelima

Pružati potporu policiji i drugim državnim tijelima u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonima Republike Hrvatske.

3.2. Potpora u zaštiti i spašavanju

Pružati pomoć institucijama, službama i stanovništvu u slučaju katastrofa, nesreća, epidemija te u drugim situacijama u kojima resursi civilnog sektora nisu dostatni.

3.3. Potpora civilnom društvu

Pružati pomoć lokalnoj zajednici i institucijama civilnog društva u potpori humanitarnih projekata i projekata od općega društvenog interesa kada je takva potpora primjerena i ne utječe na provedbu temeljnih zadaća Oružanih snaga.

RAZINA AMBICIJE: Republika Hrvatska će nastaviti razvoj sposobnosti institucija koje sinergijskim djelovanjem jačaju otpornost društva na katastrofe i krizne situacije. U tom kontekstu će se razvijati i sposobnosti Oružanih snaga.

Sposobnosti Oružanih snaga razvijene za potporu civilnim vlastima i stanovništvu moći će se koristiti i u međunarodnim humanitarnim operacijama.

III. Stanje i razvoj obrambenih sposobnosti

Raščlamba utjecaja političkih, ekonomskih, društvenih, obrambenih i vojnih čimbenika na obranu koja je provedena kroz prethodna poglavlja, odredila je misije i zadaće Oružanih snaga, iz kojih proizlaze potrebe za obrambenim sposobnostima. Usporedba postojećeg i ciljanog stanja temelj je za daljnje obrambeno planiranje i rezultat će izradom Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga koji će biti jedan od glavnih alata u upravljanju procesom razvoja obrambenih sposobnosti.

Stanje i razvoj obrambenih sposobnosti razmatra se kroz uporabu/djelovanje (*Engagement*), omogućavanje djelovanja (*Enabling*) i potporu zapovijedanju (*Command Support*). Sposobnosti koje izravno ispunjavaju misije i zadaće, angažiranjem snaga i oružnih sustava, pripadaju području uporabe/djelovanja, u čijoj su funkciji omogućavanje djelovanja i potpora zapovijedanju.

1. Uporaba/djelovanje

Kroz područje uporabe razmatra se razvoj sposobnosti koje se odnose na snage i oružne sustave te standarde i interoperabilnost.

Snage i oružni sustavi u provedbi misija i zadaća djeluju, u pravilu, u složenom okruženju i dio su šireg nastojanja u interakciji i suradnji s različitim sudionicima. Okruženje može biti nacionalno ili međunarodno, a sudionici stanovništvo, civilne institucije i savezničke vojne snage.

Ujednačenost standarda i interoperabilnost na nacionalnoj razini nužna je u djelovanju različitih institucija nacionalne sigurnosti, a odnosi se na sustave zapovijedanja/upravljanja, postupke, procedure i doktrinarna načela, kao i na oružne sustave. U međunarodnome okruženju interoperabilnost snaga ključ je učinkovitog djelovanja saveznika.

1.1. Snage

Pregled stanja

U provedbi misija i zadaća snage pretežno djeluju združeno, a pripremaju se u okviru kopnene, mornaričke i zrakoplovne sastavnice. Usmjerenost na združeno djelovanje sastavnica Oružanih snaga ostvaruje se jedinstvenim sustavom zapovijedanja te združenom logističkom, obavještajnom i drugom potporom snagama u zemlji i inozemstvu.

Kopnene snage okosnica su snaga za provedbu prve misije Oružanih snaga, dok za ostale dvije misije okosnicu mogu činiti i mornaričke ili zračne snage, ovisno o zadaći.

Profesionalne postrojbe u sastavu kopnenih snaga čine dvije gardijske brigade, pukovnija vojne policije, pukovnija veze, vojno-obavještajna bojna i bojna nuklearno biološko kemijske obrane (NBKO). Manevarske bojne iz gardijske mehanizirane i oklopno-mehanizirane brigade temeljni su moduli za namjensko organiziranje snaga.

Ostatak kopnenih snaga organiziran je u Zapovjedništvu za obuku i doktrinu (ZOD) čije su zadaće obuka djelatnoga i ročnoga sastava, ustrojavanje i obuka pričuve, razvoj i izrada doktrinarnih publikacija, razvoj i upravljanje obukom te prikupljanje, analiza i vrednovanje naučenih lekcija.

Mornaričke snage štite suverenitet, prava i interese Republike Hrvatske na moru za što u svojem sastavu imaju flotilu, Obalnu stražu, bojnu obalnog motrenja, pomorsku logističku postrojbu i središte za obuku. Flotila razvija sposobnosti pomorskog ratovanja i sudjelovanja u međunarodnim pomorskim operacijama.

Obalna straža razvija sposobnosti nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru. Ostale mornaričke snage u potpori su djelovanja snaga flotile i Obalne straže.

Zrakoplovne snage štite suverenitet Republike Hrvatske u zračnom prostoru. Djelovanjem eskadrile borbenih aviona uz potporu bojne zračnog motrenja i navođenja provode zadaće nadzora i zaštite zračnog prostora. S dvije eskadrile transportnih helikoptera i eskadrilom transportnih aviona pružaju potporu ostalim dijelovima Oružanih snaga u razmještanju i taktičkom transportu kao i potporu u provedbi zadaća Obalne straže. Zadaća protupožarne eskadrile je protupožarno djelovanje. Ostale zrakoplovne snage u potpori su djelovanja navedenih snaga.

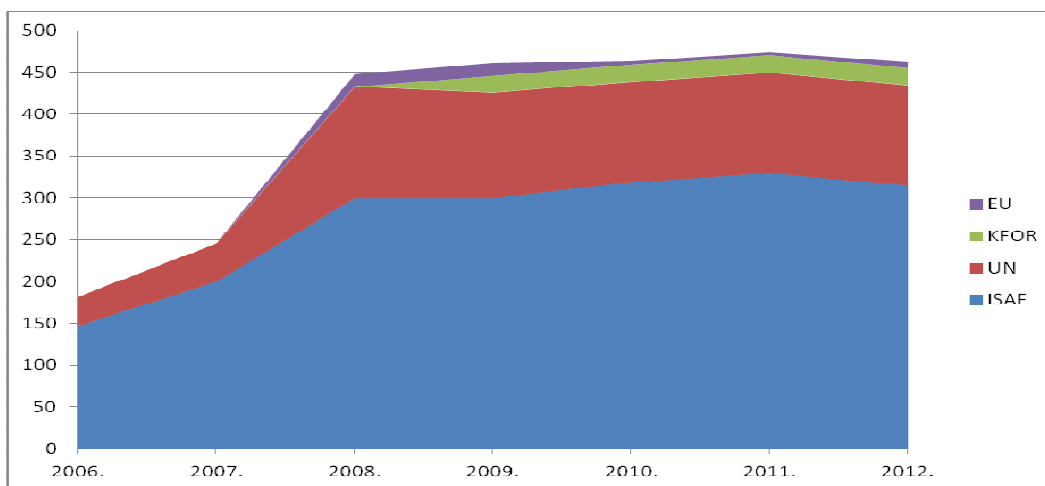
Snage za specijalne operacije razvijaju sposobnosti za provedbu specijalnih operacija na kopnu, moru i iz zraka.

Snage za potporu razvijaju sposobnosti provedbe I. i II. razine logističke potpore na nacionalnoj razini, a ustrojavanjem logističke baze i nacionalnoga elementa potpore u području operacije. One razvijaju i sposobnosti provedbe logističke potpore upućivanju i djelovanju te u uspostavi pouzdanoga sustava upravljanja lancem opskrbe i održavanja snaga u području operacije.

U proteklom razdoblju težište napora bilo je na razvoju sposobnosti snaga deklariranih za sudjelovanje u operacijama NATO-a i EU-a te ispunjenju Ciljeva snaga odnosno Ciljeva sposobnosti, prema novom modelu NATO-ova obrambenog planiranja. Nedostatak financijskih sredstava i dinamika transformacije Oružanih snaga utjecali su na to da razvoj ostalih snaga, njihovih sposobnosti i sredstava, bude usporen.

Unatoč nedostatku financijskih sredstava u razdoblju do 2012. godine nastavljen je opći trend povećanja sudjelovanja u operacijama potpore miru (Slika 1.), uz porast zahtjeva za različitim spektrom vojnih i nevojnih sposobnosti. Tijekom 2012. godine održavana je dostignuta razina sudjelovanja u međunarodnim operacijama.

No, ukupno gledano, broj pripadnika Oružanih snaga angažiranih u operacijama potpore miru manji je od broja planiranog Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015.

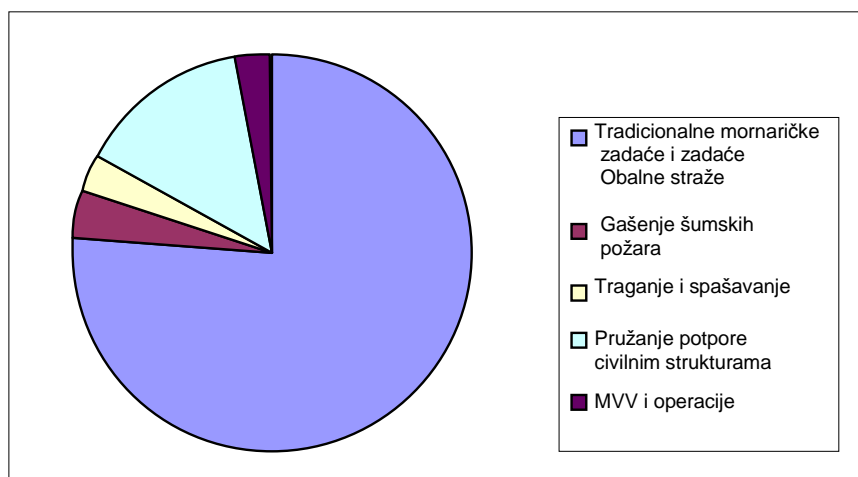

Slika 1. Prikaz broja pripadnika Oružanih snaga u operacijama potpore miru od 2006. do 2012. godine

Za zadaće pomoći civilnim institucijama snage se namjenski organiziraju, dodatno obučavaju i opremaju te djeluju pod namjenskim operativnim zapovjedništvom.

Pripadnici Oružanih snaga aktivno pružaju pomoć civilnim institucijama u zemlji sudjelovanjem u pripremi i provođenju aktivnosti tijekom protupožarne sezone, u obrani od poplava, potpori inženjerijskim radovima, logističkoj potpori te potpori ministarstvu nadležnom za branitelje u skladu sa Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

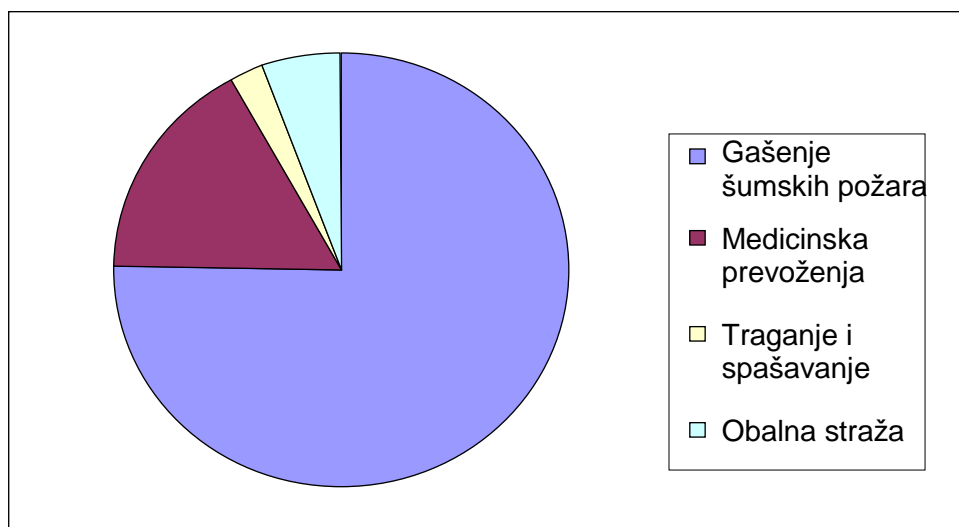
Mornaričke snage, osim provedbe tradicionalnih pomorskih zadaća, međunarodnih vojnih vježbi i operacija, sudjeluju u pomoći civilnim institucijama provedbom protupožarnih zadaća, traganjem i spašavanjem na moru, potporom stanovništvu na otocima i prevoženjem, kao i drugim zadaćama propisanim posebnim zakonom. Struktura ukupnog angažmana mornaričkih snaga prikazana je na Slici 2.

Slika 2. Struktura plovidbe brodova od 2005. do 2012. godine

Osim sudjelovanja u provedbi protupožarnih zadaća, zrakoplovne snage sudjeluju u zadaćama traganja i spašavanja, kao i u zadaćama hitnoga medicinskog prevoženja.

Od svih letova, oko 23% ih je u posljednjih pet godina bilo u funkciji potpore civilnim institucijama, od čega je glavnina izvođena u protupožarnoj zaštiti (Slika 3.). Zrakoplovne snage također podupiru djelovanje Obalne straže.

Slika 3. Struktura naleta u potpori civilnim institucijama od 2005. do 2012. godine

Smjerovi potrebnih prilagodbi

Struktura i obujam misija i zadaća Oružanih snaga nisu odgovarajuće poduprti raspoloživim iznosom i strukturom proračunskih sredstava pa su potrebne određene prilagodbe. Prilagodbe će obuhvatiti restrukturiranje i smanjenje snaga u svim komponentama.

Restrukturiranje snaga rezultirat će postupnim smanjenjem brojčane veličine pripadnika Oružanih snaga na ciljanu veličinu od 15 000 osoba, u razdoblju do kraja 2017. godine. Restrukturiranje će se provesti preustrojem u cilju racionalizacije, smanjivanja upravne i zapovjedne strukture u odnosu na operativne snage, smanjivanja broja zapovjedništava i razina zapovijedanja, funkcionalnim objedinjavanjem ustrojstvenih cjelina, okrupnjavanjem sposobnosti i reduciranjem struktura vezanih uz zastarjele i suvišne oružne sustave. Preustroj će rezultirati učinkovitijom zapovjednom strukturom, decentralizacijom sustava zapovijedanja (većom autonomijom, ali i odgovornošću svih razina zapovijedanja za donesene odluke u skladu s njihovim nadležnostima i zadaćama), uz unaprjeđenje upravljanja i sinkronizacije procesa, poboljšanjima u razvoju i uporabi sposobnosti te u konačnici uravnoteženjem planova, obveza i resursa.

Temeljno se zadržava sadašnja granska i rodovska struktura Oružanih snaga. Sve ustrojstvene jedinice bit će ustrojene u Hrvatskoj kopненоj vojsci (HKoV), Hrvatskoj ratnoj mornarici (HRM), Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu i protuzračnoj obrani (HRZ i PZO), u Zapovjedništvu za potporu (ZzP) te u Hrvatskom vojnom učilištu (HVU). Dio ustrojstvenih jedinica bit će izravno podređen Glavnom stožeru.

Narastanje snaga u slučaju kriza osigurat će se angažiranjem ugovorne i mobilizacijske pričuve.

U ratnom stanju i stanju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske kada postoji potreba za većim snagama s duljim trajanjem narastanja, koje prelaze ukupan broj raspoloživog pričuvnog osoblja, aktivirat će se mehanizam pozivanja vojnih obveznika u vojnu službu. Osoblje iz sastava ugovorne pričuve moći će prema potrebama sudjelovati i u operacijama potpore miru.

U području organizacije i strukture snaga to znači sljedeće:

Zapovijedanje i nadzor

- Glavni stožer, kao združeno tijelo Oružanih snaga ustrojeno u okviru Ministarstva obrane, unaprijedit će funkcije zapovijedanja, pripreme, uporabe i korištenja Oružanih snaga.
- Integracijom poslovnih procesa, koja može podrazumijevati i primjenu određenog modela integracije Glavnog stožera i upravnog dijela Ministarstva obrane, preispitat će se postojeće ustrojstvene nadležnosti uprava.
- Ukupna zapovjedna i voditeljska struktura od Glavnog stožera do zapovjedništava razine bojne brojčano će se smanjiti do 25%, uz odgovarajuće smanjenje broja visokih časničkih i dočasničkih ustrojstvenih mjesta u tim zapovjedništvima.
- Brojčana veličina Glavnog stožera smanjit će se do 20% u odnosu na dosadašnji ustroj, na maksimalno 320 pripadnika.
- Uprava za personalne poslove prenijet će izvršne funkcije na Središnjicu za upravljanje osobljem koja će biti podređena Glavnom stožeru.
- Uprava za komunikacijsko-informacijske sustave provodit će planske poslove, dok će Središnjica za komunikacijsko-informacijske sustave, kao nova ustrojstvena jedinica, uz ostalo, održavati stacionarnu komunikacijsko-informacijsku infrastrukturu Oružanih snaga te podupirati funkcioniranje Zapovjednoga operativnog središta Glavnog stožera. Preostale postrojbe veze u ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga ustrojavat će se i razvijati na načelima modularnosti i mobilnosti, kako bi se manevarskim postrojbama mogla pružiti dostatna komunikacijska i informacijska potpora.
- U Ministarstvu obrane i Oružanim snagama ustrojava se vojna policija sa zadaćom obavljanja vojnopolicijskih poslova. U okviru Glavnog stožera razvit će se odgovarajući organizacijski kapaciteti za doktrinarno uređenje funkcionalnog područja vojne policije kao roda borbene potpore.
- U Oružanim snagama ustrojava se prvostupanjski vojnostegovni sud, a u Ministarstvu obrane Viši vojnostegovni sud.
- Svaka je uprava odgovorna za doktrinarno uređenje svojega funkcionalnog područja po cjelokupnoj dubini vojnog sustava te za usmjeravanje i nadzor funkcioniranja svojega područja.
- Zapovjedno operativno središte Glavnog stožera razvit će dostatne ljudske i materijalne sposobnosti za zapovijedanje i nadzor nad operacijama u zemlji i operativni nadzor nad operacijama u inozemstvu.
- Granska zapovjedništva preoblikovat će se u stožere grana, s temeljnom zadaćom razvoja sposobnosti, pripreme i obuke snaga iz svoje nadležnosti.

- U organizaciji zapovjedništava i stožera jasno će se razlučiti koja su to operativna zapovjedništva (borbena organizacija prema S, G, N, A i J strukturi), a koja funkcionalna zapovjedništva (funkcionalna organizacija sukladno temeljnoj namjeni i zadaćama) te će se u skladu s time i različito strukturirati.

Kopnene snage

- Hrvatska kopnena vojska bit će sastavljena od dvije gardijske brigade (oklopno-mehanizirane i mehanizirane), inženjerijske postrojbe, postrojbe NBKO, postrojbe veze, logističke postrojbe, Zapovjedništva za obuku i doktrinu i zapovjedne satnije.
- Kopnene snage će do 2018. godine biti sposobne u operacije potpore miru uputiti snage veličine borbene skupine temeljene na mehaniziranoj bojni, na rotacijskoj osnovi. Kako bi se ostvarila ova razina ambicija, kopnene snage bit će razvijane tako da je 50% ukupnih kopnenih snaga strukturirano, obučeno i opremljeno za sudjelovanje u operacijama potpore miru, a 10% snaga održivo u operacijama.
- Gardijske brigade se razvijaju kao višerodne taktičke postrojbe, a glavni borbeni moduli bit će bojne, s pripadajućom organskom borbenom i drugim potporom.
- S obzirom na to da su sposobnosti vatrene potpore i protuzračne obrane uključene u prihvaćene NATO Ciljeve sposobnosti, a ujedno predstavljaju sposobnosti koje su od značaja za nadzor i obranu teritorija i zračnog prostora Republike Hrvatske, ustrojiti će se topničko-raketna pukovnija i pukovnija protuzračne obrane (PZO).
- Pješачka pukovnija preustrojiti će se u središte za obuku pješastva i oklopništva za potrebe ročnika, pričuve i drugih polaznika škola u sustavu vojnog školovanja.
- Logistička pukovnija iz sastava Zapovjedništva za obuku i doktrinu preustrojiti će se te će biti izravno podređena Hrvatskoj kopnenoj vojsci za logističku potporu grane.
- Inženjerijske snage, osim onih u funkciji organske borbene potpore u brigadama, bit će ustrojene u samostalnu postrojbu koja će osiguravati razvoj sposobnosti inženjerije, kao i inženjerijsko djelovanje na razini cjeline sustava. Infrastrukturna inženjerija će se razvijati i u okviru logistike u funkciji razmjernosti, održivosti i potpore snagama u operacijama.
- Snage nuklearno biološko kemijske obrane (NBKO), osim onih u funkciji organske borbene potpore kopnenim, pomorskim i zrakoplovnim snagama, bit će ustrojene u samostalnu postrojbu NBKO.
- Zapovjedništvo za obuku i doktrinu razvijati će se kao funkcionalno zapovjedništvo i sastojati će se od elemenata koji se bave razvojem doktrine kopnenih snaga te obukom djelatnog, pričuvnog i ročnog sastava. Tijekom reorganizacije postojećih rodovskih pukovnija ukinut će se mješovita popuna. U skladu s time, ustrojstvene jedinice koje ostanu nakon preustroja popunjavati će se isključivo djelatnim sastavom.

- Višak oružnih sustava koji će se pojaviti reorganizacijom rodovskih postrojbi Zapovjedništva za obuku i doktrinu, ali i drugih postrojbi, a neće biti u funkciji organske potpore brigadama, koristit će se za opremanje pričuve i obuku. Sva druga sredstva koja neće biti uporabljena za te namjene bit će povučena iz operativne uporabe i otpisana.
- Kopnene snage će sudjelovati u pomoći civilnim institucijama i građanima u obrani i uklanjanju posljedica od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća te će se obučavati i opremiti za ove zadaće.

Mornaričke snage

- Mornaričke snage će uravnoteženo razvijati sposobnosti za zaštitu suvereniteta i nadzor i zaštitu prava i interesa Republike Hrvatske na moru. Sastojat će se od flotile borbenih brodova za provedbu tradicionalnih zadaća, Obalne straže, postrojbe obalnog motrenja, pomorske logističke baze i središta za obuku.
- Flotila će razvijati i održavati sposobnosti pomorskog ratovanja te biti u potpori provedbe dijela zadaća Obalne straže. U skladu s prioritetima i mogućnostima održavat će se dostignute sposobnosti za minska djelovanja te razvijati sposobnosti za protupovršinska, protuminska i ograničena protupodmornička djelovanja.
- Obalna straža razvijat će sposobnosti nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru. U tom kontekstu uvest će se u uporabu novi obalni ophodni brodovi i sredstva čime će se poboljšati sposobnost i razina spremnosti za izvršavanje zadaća koje proizlaze iz Zakona o Obalnoj straži Republike Hrvatske.
- Postrojba obalnog motrenja razvijat će i održavati sposobnosti nadzora morske površine, samostalno i u suradnji s ostalim državnim tijelima te pružati komunikacijsku i informacijsku potporu pomorskim snagama.
- Pomorska logistička postrojba razvijat će sposobnosti pružanja logističke potpore vlastitim snagama u području odgovornosti te prihvata i potpore savezničkim snagama.
- Središte za obuku će kroz institucionalnu obuku biti u potpori mornaričkim snagama s ciljem dostizanja sposobnosti za izvršenje misija i zadaća te biti nositelj izrade doktrinarnih dokumenata.
- Obalna straža imat će prioritet u opremanju novim plovilima u odnosu na flotilu borbenih brodova.
- Raketne topovnjače provodit će tradicionalne pomorske zadaće za nacionalne potrebe, ali će, u skladu sa zahtjevima i mogućnostima, sudjelovati i u NATO i EU vođenim operacijama potpore miru, težišno u Jadranskom moru.
- Brodovi Obalne straže opremit će se potrebnom brodskom opremom. Dodatna komunikacijska i navigacijska oprema poboljšat će koordinaciju s drugim tijelima i institucijama nadležnim za nadzor i zaštitu Jadrana. Brod klase „Spasilac“ opremit će se za ekološke zadaće na moru.

- Snage za minsko djelovanje održavat će dostignute sposobnosti. Snage za protuminsko djelovanje dostići će i održavati potrebnu razinu sposobnosti brodovima, roniteljima i podvodnim vozilima, a razvijat će se u smjeru povećanja interoperabilnosti za sudjelovanje u operacijama potpore miru. Sposobnosti protuminskih ronitelja razvijat će se kao jedno od područja specijalizacije.
- Hrvatska ratna mornarica bit će nositelj sposobnosti stvaranja integrirane slike pomorske situacije na Jadranu, u suradnji s drugim državnim tijelima i u skladu s postojećom praksom temeljenom na međunarodno preuzetim obvezama. Integrirana nacionalna mreža za praćenje pomorske slike bit će sposobna dijeliti informacije s NATO zapovjednom strukturom odnosno saveznicima. U tom cilju modernizirat će se i integrirati postojeći radarski sustavi i dovesti u punu operativnu funkciju.
- Postojeće protubrodske rakete RBS-15 bit će otpisane zbog dugotrajnog neodržavanja i nepouzdanosti te će se razmotriti mogućnost nabave zamjenskog raketnog sustava.
- Mornaričke snage sudjelovat će u pomoći civilnim institucijama i građanima u obrani i uklanjanju posljedica od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća te će se obučavati i opreмати za ove zadaće.

Zrakoplovne snage

- Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračna obrana razvijat će sposobnosti nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske u sklopu NATO integriranog sustava protuzračne obrane (NATINADS), pružanje potpore provedbi zadaća Obalne straže, helikopterskoga zračnog prijevoza, potpore obuci padobranaca i lakoga zračnog prijevoza, gašenja požara iz zraka, logističke potpore vlastitim snagama i snagama saveznika, provedbe svih vrsta izobrazbe i obuke pojedinaca i postrojbi za provedbu zadaća grane u Republici Hrvatskoj i u operacijama potpore miru te potpori civilnim institucijama u Republici Hrvatskoj.
- Sposobnost nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske u okviru sustava NATINADS osigurat će se borbenim avionima MiG-21. Produljenjem resursa koji istječu krajem 2013. godine omogućit će se zadržavanje borbenog aviona MiG-21 u operativnoj uporabi do 2019. godine. Borbeni avion MiG-21 prvenstveno će obavljati zadaće nadzora i zaštite zračnog prostora Republike Hrvatske. Produljenje životnog vijeka MiG-21 je privremeno rješenje do konačne odluke o zaštiti zračnog prostora Republike Hrvatske. U procesu donošenja odluke o dugoročnom obliku zaštite zračnog prostora razmotrit će se inicijativa kojom bi se zaštita hrvatskoga zračnog prostora osigurala na načelima suradnje, dijeljenja resursa i sposobnosti sa zemljama u regiji.
- Zrakoplovne snage će do 2018. godine biti sposobne u operacije potpore miru na rok do šest mjeseci (bez rotacije) uputiti helikopterske snage jačine do osam helikoptera Mi-171 Sh/Mi-8 MTV1. U dugotrajne stabilizacijske operacije bit će sposobne uputiti i održavati snage veličine do četiri helikoptera Mi-171 Sh/Mi-8 MTV1 na rotacijskoj osnovi. Kako bi se ostvarila ova razina ambicija, zračne snage bit će razvijane tako da je 40% ukupnih zračnih snaga strukturirano, obučeno i opremljeno za sudjelovanje u operacijama potpore

miru, a 8% snaga može biti raspoređeno u područje operacija ili biti raspoloživo za upućivanje u operacije u bilo koje vrijeme.

- Sposobnost helikopterskoga zračnog prijevoza osigurat će se postojećim snagama uz opremanje potrebnom navigacijskom, komunikacijskom, zaštitnom i drugom opremom, koja će omogućiti povećanje razmjernosti i sudjelovanja u operacijama. Razmotrit će se opcije unifikacije postojećih tipova transportnih helikoptera i povećanja njihova broja.
- Sustav nadzora i motrenja zračnog prostora temeljen na radarima 3D FPS-117 razvijat će svoje sposobnosti do pune integracije u NATO integrirani sustav protuzračne obrane, uz nužno zapovjedno-informacijsko i komunikacijsko uvezivanje sa središtima za nadzor zračnog prostora susjednih NATO država, NATO operativnim središtima i uvezivanje u sustav razmjene podataka zračnog motrenja (ASDE) sa susjednim državama članicama NATO programa „Partnerstvo za mir“.
- Sposobnost strateškoga zračnog prijevoza osiguravat će se osloncem na saveznike te kroz višenacionalna nastojanja u kontekstu inicijativa i rješenja NATO-a na tom području.
- Transportni avioni An-32 bit će povučeni iz operativne uporabe. Nabava novih transportnih aviona neće se razmatrati do 2020. godine.
- Izgradit će se sposobnost za obuku padobranaca i laki zračni prijevoz nabavom odgovarajućeg tipa aviona.
- Nacionalne sposobnosti u gašenju požara iz zraka razvijat će se s primarnim osloncem na postojeće avione Canadair CL-415 i Air Tractor AT-802. U predstojećem razdoblju, u cilju unaprjeđivanja sposobnosti i kvalitete obuke bit će nabavljen jedan zrakoplov AT-802 dvosjed.
- Zrakoplovne snage sudjelovat će u pomoći civilnim institucijama i građanima u zaštiti i uklanjanju posljedica od prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća te će se obučavati i opremiti za ove zadaće.
- Sposobnost obuke vojnih pilota aviona i helikoptera bit će usklađena s potrebama zrakoplovnih snaga, a broj školskih aviona PC-9 će se smanjiti.

Specijalne snage

- U cilju jačanja sposobnosti specijalnih snaga (te ispunjenja savezničkih obveza unaprjeđivanja sposobnosti planiranja i provedbe specijalnih operacija) formirat će se Zapovjedništvo specijalnih snaga, podređeno Glavnom stožeru, koje će imati ulogu davatelja odgovarajućih specijalnih snaga te biti odgovorno za njihovo opremanje, obuku i izobrazbu. Zapovjedništvo specijalnih snaga sudjelovat će u razvoju doktrine specijalnih operacija te razvijati sposobnosti za koordinaciju i suradnju s drugim zapovjedništvima, postrojbama i ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga koje posjeduju sposobnosti od interesa za provedbu specijalnih operacija.

Snage za potporu

- Zapovjedništvo za potporu proći će proces optimizacije i poboljšanja funkcioniranja cjelokupnoga logističkog sustava i pripadajućih mu procesa.
- Struktura Zapovjedništva za potporu ovisit će i o promjenama ustroja drugih ustrojstvenih jedinica. Svaka ustrojstvena jedinica logističkog tipa, prije eventualnog ulaska u sastav Zapovjedništva za potporu, detaljno će se analizirati i preustrojiti.
- Za potrebe pružanja zdravstvene zaštite djelatnicima Ministarstva obrane i pripadnicima Oružanih snaga, u sastavu Ministarstva obrane i Oružanih snaga, ustrojava se vojno zdravstveno središte Ministarstva obrane i Oružanih snaga kao vojna zdravstvena ustanova, a grane Oružanih snaga će razvijati zdravstvenu potporu za potrebe vlastitih manevarskih postrojbi (razina ROLE-1).
- U skladu sa strategijom razvoja zdravstva Republike Hrvatske i NATO ciljevima sposobnosti stvorit će se pretpostavke razvoja cjelovitog i održivog sustava zdravstvene potpore snagama u području izvođenja operacije.

Pristožerne postrojbe

- Od Središnjice za elektroničko izviđanje i Vojno-obavještajne bojne ustrojiti će se jedinstvena vojna obavještajna postrojba, koja će objединiti postojeće i izgraditi nove sposobnosti, uz odgovarajuće smanjenje brojčanog stanja. U okviru postrojbe razvijati će se sposobnosti strateškoga elektroničkog izviđanja, multidisciplinarnog prikupljanja informacija, analitičke obrade prikupljenih informacija i sudjelovanja u obrani od kibernetičkih (Cyber) ugroza. Nova ustrojena vojno-obavještajna postrojba bit će nositelj razvoja vojno-obavještajnog roda u Oružanim snagama.
- Postojeće snage vojne policije u granama preustrojiti će se u jedinstvenu vojno-policijsku postrojbu podređenu Glavnom stožeru.
- Središnjica za komunikacijsko-informacijske sustave održavat će stacionarnu komunikacijsko-informacijsku infrastrukturu Oružanih snaga te podupirati funkcioniranje Zapovjednoga operativnog središta Glavnog stožera. Preostale postrojbe veze u ustrojstvenim jedinicama Oružanih snaga će razvijati sposobnosti razmjestivoga/mobilnoga komunikacijsko-informacijskog sustava. Središnjica za komunikacijsko-informacijske sustave bit će nositelj izgradnje sposobnosti obrane informatičkog prostora u Oružanim snagama.
- Posebna pozornost bit će posvećena sustavu sigurnosti informacija na svim nacionalnim i NATO uvezanim mrežnim komunikacijskim i informacijskim sustavima te sposobnosti obrane od Cyber ugroza.

1.2. Oružni sustavi

Oružni sustavi jedan su od glavnih čimbenika uspjeha na bojištu i kao takvi od presudne važnosti u izgradnji vojnih sposobnosti.

Dugotrajnost uporabe velikog dijela oružnih sustava zahtijeva sustavan planski pristup opremanju te visinu investicija koje takvo opremanje zahtijeva.

Pregled stanja

Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. bio je planiran prvi sustavni ciklus opremanja i modernizacije Oružanih snaga. Iako planirani projekti nisu u cijelosti pokrenuti i realizirani, djelomično je poboljšana ukupna tehnološka razina i opremljenost Oružanih snaga.

Iz provedenih analiza proizlaze sljedeći nalazi i zaključci:

- ✓ U proteklom razdoblju stanje oružnih sustava na uporabi u nekim je područjima poboljšano. To se odnosi na opremanje novim borbenim oklopnim vozilima, helikopterima, avionima za obuku, protupožarnim avionima, brodovima klase „Helsinki“, NBKO opremom, inženjerskim strojevima i drugo. Nabavom novih sustava i opreme, kao i povlačenjem zastarjelih i neperspektivnih iz operativne uporabe, rasterećen je i logistički sustav Oružanih snaga.
- ✓ Zbog smanjenog izdvajanja financijskih sredstava za potrebe obrane došlo je do odgode projekata opremanja, kao npr. opremanja neborbenim vozilima ili brodovima. Projekti modernizacije tenkova, starijih modela borbenih oklopnih vozila i protuzračnih sustava su odgođeni ili potpuno napušteni.
- ✓ Nakon početnog rasta sredstava za opremanje iz obrambenog proračuna (16% u 2008. godini), u 2010. godini je izdvojeno samo 9%, kao i na početku ciklusa 2006. godine, unatoč deklariranoj politici unutar NATO saveza o izdvajanju 20% proračuna za potrebe opremanja i modernizacije. U 2011. dolazi do nužnih prilagodbi. Smanjenje operativnih troškova i izdataka za osoblje omogućilo je usmjeravanje više sredstava u opremanje te je izdvojeno 16,06%, što je nastavljeno i 2012. godine. S druge strane, obrambeni resor je uspijevaao pratiti narastajuće potrebe izgradnje vojnih sposobnosti za sudjelovanje u operacijama potpore miru, kao i za aktivnosti protupožarne zaštite iz zraka.
- ✓ Razvoj dijela kritičnih sposobnosti za potrebe sudjelovanja u operacijama potpore miru uspješno je realiziran uz potporu partnerskih zemalja u opremanju naših snaga.

Smjerovi potrebnih prilagodbi

- ✓ Opremanje oružnim sustavima potrebno je uskladiti s ukupnom planiranom dinamikom razvoja sposobnosti. Planovi moraju biti održivi i uravnoteženi s raspoloživim resursima, pri čemu je posebno važno voditi računa o cjelokupnome životnom ciklusu oružnog sustava.
- ✓ S obzirom na starost i stanje ispravnosti, pokrenut će se plansko, dugoročno opremanje inženjerskim i neborbenim motornim vozilima, s težištem na transportnim kapacitetima.

- ✓ Jasni mehanizmi donošenja ključnih odluka na strateškoj razini, razvoj ekspertnih i organizacijskih kapaciteta kao i vrednovanje složenih projekata, temelji su uspješnoga upravljanja projektima. Preciznim definiranjem procesa, nadležnosti i odgovornosti za provedbu projekata te uspostavom sustava upravljanja rizicima značajno će se povećati učinkovitost procesa opremanja. U cilju smanjenja rizika procesa opremanja potrebno je pri odabiru sredstava težiti nabavi provjerenih rješenja i unifikaciji opreme te ojačati mehanizme osiguranja kontrole kvalitete.
- ✓ Novi ciklus opremanja Oružanih snaga predstavlja i novu priliku za razvoj dijela hrvatskoga gospodarstva usmjerenog na proizvodnju za vojne potrebe, uz uvjet prilagodbe standardima obrambenog resora i uvjetima tržišnog nadmetanja. Obrambeni resor nastavit će podupirati izvoznju orijentaciju hrvatskih tvrtki s ciljem posrednog umanjivanja troškova ulaganja za nacionalne potrebe te poboljšanja bilateralnih veza sa saveznicima i partnerima.

1.3. Standardi i interoperabilnost

Interoperabilnost, u okviru NATO-a, predstavlja sposobnost zajedničkoga koherentnog i učinkovitog djelovanja saveznika kako bi se postigli ciljevi. Interoperabilnost omogućuje da snage, postrojbe i oružni sustavi zajednički djeluju, primjenjujući kompatibilne doktrine i procedure, koriste infrastrukturu te međusobno komuniciraju. Interoperabilnost smanjuje udvostručavanje kapaciteta, omogućuje združivanje resursa te u konačnici proizvodi sinergijski učinak.

Prema tome, interoperabilnost je temeljna pretpostavka uporabe postrojbi u multinacionalnim operacijama i njihove učinkovitosti u zajedničkoj provedbi dodijeljenih misija i zadaća.

Interoperabilnost podrazumijeva tehničku komponentu (koja se odnosi na opremu, oružne sustave i sl.), proceduralnu (koja uključuje doktrine, postupke, procedure) te ljudsku komponentu (koja se odnosi na nazivlje i obuku). Iz ideje interoperabilnosti proizlaze inicijative kao što su *Smart Defence* i *Connected Forces*.

Interoperabilnost se postiže sljedećim mehanizmima: učinkovitom provedbom standardizacije, obukom, vježbama, sustavom naučenih lekcija, testiranjima i probama itd. U tom kontekstu posebnu važnost ima normizacija, koja je usmjerena na razvoj sposobnosti kroz razvoj zajedničkih koncepata, doktrina, procedura i sredstava. Za potrebe izrade i usvajanja vojnih normi mogu se koristiti ne samo ekspertna znanja iz obrambenog resora, nego i svih onih koji ta znanja posjeduju.

Kroz implementaciju Ciljeva snaga usvojen je i implementiran tek manji broj normi, što upućuje na potrebu intenziviranja tog procesa.

2. Omogućavanje djelovanja

Područje logistike i resursa: ljudskih, materijalnih i financijskih, ključno je u razmatranju omogućavanja djelovanja snaga odnosno njihove uporabe.

2.1. Logistika

Logistika obuhvaća sve one radnje, postupke i mjere kojima se raspoloživa materijalna i financijska sredstva pravodobno mogu uporabiti. To podrazumijeva opskrbu svim klasama materijala, održavanje, kretanje i transport, zdravstvenu potporu, usluge iz područja graditeljstva i druge usluge. Osim materijalne imovine i usluga, značajni čimbenici logističkog sustava su informacije i stručno osoblje. S obzirom na uvjete u kojima funkcionira dijeli se na stacionarnu i terensku logistiku.

Djelovanje Oružanih snaga u suvremenim uvjetima, koji su obilježeni procesima internacionalizacije, međusobne povezanosti i međuovisnosti različitih aktera, unosi međunarodnu dimenziju u sustav planiranja i provedbe logističke potpore, pri čemu članstvo u NATO-u ima najsnažniji učinak. U skladu s tim, logistički sustav Oružanih snaga sve se intenzivnije suočava s potrebom korištenja kombinacije vlastitih, civilnih i multinacionalnih sposobnosti.

Pregled stanja

Sadašnje stanje logističkih kapaciteta i potpore je sljedeće:

- ✓ Logistička potpora u terenskim uvjetima u zemlji provodi se osloncem na stacionarne kapacitete jer nije osigurana pokretljivost logističkih kapaciteta.
- ✓ Svakodnevna opskrba i usluge (uključujući prehranu i opskrbu gorivom) su centralizirani i u najvećoj se mjeri oslanjaju na ugovorene civilne kapacitete. Započet je razvoj sposobnosti manipulacije i opskrbe gorivom u terenskim uvjetima.
- ✓ Logistički sustav je osposobljen za skladištenje, održavanje i opskrbu ispitanim i funkcionalno ispravnim ubojnim sredstvima. Kapaciteti za privremeno skladištenje ubojnih sredstava u terenskim uvjetima nisu dovoljno razvijeni.
- ✓ Znatan dio logističkih kapaciteta troši se na skladištenje i čuvanje velikih količina otpisanih, neperspektivnih i neispravnih ubojnih sredstava jer u Republici Hrvatskoj nije razvijena dostatna sposobnost industrijskog načina njihova zbrinjavanja. Dio takvih sredstava skladišti se u neuvjetnim skladišnim objektima koji ne osiguravaju zahtijevanu razinu sigurnosti ljudstva i imovine.
- ✓ Opskrba novim ubojnim sredstvima usmjerena je na nabavu iz inozemstva jer u Republici Hrvatskoj ne postoji razvijena namjenska industrija.
- ✓ Održavanje oružnih sustava, materijalnih sredstava i opreme izvodi se kombinirano – u vlastitim stacionarnim i ugovorenim civilnim kapacitetima. U ovom području logistike posebno je izražena potreba popune i zadržavanja osoblja kritičnih specijalnosti.

- ✓ Logistička potpora u operacijama potpore miru izvan Republike Hrvatske se provodi kombinirano – iz nacionalnih izvora, primjenom sklopljenih bilateralnih ili multilateralnih sporazuma te različitim oblicima višenacionalne potpore u području operacija. Namjenski nacionalni logistički elementi pružaju samo ograničenu logističku potporu u području operacija, prvenstveno u održavanju vozila i opreme.
- ✓ Cjelokupna zdravstvena potpora Oružanim snagama razvija se u sklopu jedinstvenoga zdravstvenog sustava Republike Hrvatske, dok su elementi zdravstvene potpore koji postoje u Oružanim snagama usmjereni najvećim dijelom na primarnu i preventivnu zdravstvenu i stomatološku zaštitu. U operacijama potpore miru zdravstveno zbrinjavanje upućenih snaga provodi se s osloncem na savezničke ili, gdje je to primjenjivo, civilne kapacitete u području operacije.

Smjerovi razvoja

Logistički sustav zadovoljava potrebe u ispunjavanju zadaća na teritoriju Republike Hrvatske, dok je za djelovanje izvan zemlje potrebno izgrađivati dodatne sposobnosti, u prvom redu razmjestivu terensku logistiku. U predstojećem razdoblju, kao jedan od prioriteta, nastavak je optimizacije logističkih procesa i resursa. U provedbi toga cilja, identificirani su sljedeći smjerovi razvoja logistike:

- **Unaprjeđenje logističkog sustava**

Krajnji cilj razvoja je pouzdan i prilagodljiv logistički sustav, u čijem će se razvoju slijediti sljedeća načela: optimizacija zaliha, smanjivanje utroška resursa i povećanje brzine razmjene informacija u logističkom lancu potpore, osposobljavanje korisnika za sustavno i pravodobno formuliranje zahtjeva te osiguranje kvalitete tijekom životnoga ciklusa materijalne imovine.

- **Jačanje logističke potpore snagama u operacijama**

Nastavit će se s razvojem nacionalne sposobnosti razmjestivosti i taktičke pokretljivosti logističkih kapaciteta te opremanjem logističkih postrojbi mobilnim logističkim modulima za smještaj osoblja, zdravstvenu potporu, terenske usluge, opskrbu, održavanje i skladištenje materijalne imovine. Za one logističke sposobnosti koje Republika Hrvatska ne može samostalno posjedovati, nastavit će se razvijati i pronalaziti multinacionalna rješenja.

- **Zbrinjavanje ubojnih sredstava**

Sve količine ispravnih i perspektivnih ubojnih sredstava bit će paletizirane, kontejnizirane i čuvat će se u namjenskim i uvjetnim skladišnim objektima. Otpisana, neperspektivna i neispravna ubojna sredstva čuvat će se do njihova zbrinjavanja na ekonomičan i ekološki prihvatljiv način. Prioritetno će se zbrinjavati ona sredstva koja predstavljaju najveću potencijalnu opasnost po sigurnost ljudi i imovine.

- **Unaprjeđivanje zdravstvene potpore**

Osigurat će se veća usklađenost zdravstvene potpore u sklopu jedinstvenog zdravstvenog sustava Republike Hrvatske. Primarna, sekundarna, preventivna i stomatološka zdravstvena zaštita temeljit će se na istim načelima po kojima funkcionira sustav zdravstvene zaštite u Republici Hrvatskoj.

Zdravstveno zbrinjavanje snaga upućenih u operacije potpore miru unaprijedit će se razvojem razmjestive poljske bolnice (ROLE 2) prema NATO standardima, u suradnji sa zdravstvenim sustavom Republike Hrvatske.

2.2. Resursi

Resursi – ljudski, materijalni i financijski ključni su za omogućavanje djelovanja Oružanih snaga.

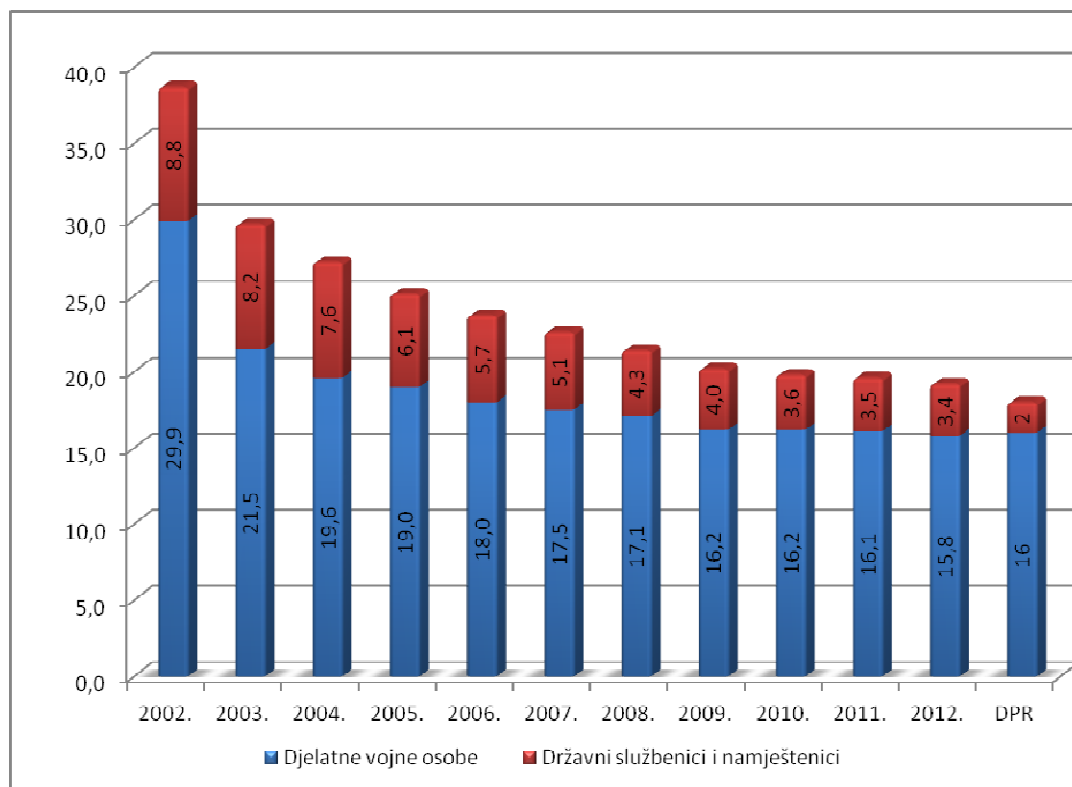
2.2.1. Ljudski resursi

Ljudski resursi podrazumijevaju ukupno raspoloživo vojno i civilno osoblje te sav njegov potencijal. Upravljanje ljudskim resursima, u cilju optimalnog funkcioniranja obrambenog resora, provodi se kroz četiri područja: prijam, profesionalni razvoj, personalna potpora te tranzicija i izdvajanje osoblja.

Pregled stanja

Provedene analize upućuju na sljedeće zaključke:

- ✓ Nije uspostavljen jedinstven sustav upravljanja osobljem koji omogućuje učinkovito ispunjavanje zadaća organizacije i pružanja prilike za daljnji razvoj.
- ✓ U strukturi osoblja, unatoč značajnom smanjenju u proteklom desetljeću, prevelik je broj časnika i državnih službenika i namještenika, neodgovarajući je razmjer unutar dočasničkih činova, dok je očit nedostatak vojnika.
- ✓ Nije postignuto pomlađivanje djelatnoga vojnog sastava.
- ✓ Prijam vojnika po ugovoru je uspostavljen.
- ✓ Suspendirana je obveza služenja vojnog roka i uspostavljen novi model vojnog osposobljavanja (dragovoljni ročnici), ali je njihov broj manji od predviđenog (od predviđenih 2000, kroz obuku godišnje prolazi 800 dragovoljnih ročnika).
- ✓ Kategorije pričuvnika su utvrđene Zakonom o obrani i Zakonom o službi u Oružanim snagama, ali nisu uspostavljene.
- ✓ Personalna potpora nije na zadovoljavajućoj razini te ne omogućuje primjerenu razinu kvalitete života niti osigurava poticajnu organizacijsku klimu, potrebnu za pridobivanje, odabir i zadržavanje najkvalitetnijeg osoblja.
- ✓ Nije odabran ni implementiran model stambenog zbrinjavanja osoblja.
- ✓ Upućivanje u međunarodne operacije i na dužnosti izvan Republike Hrvatske je temeljeno na načelu dragovoljnosti, što je činilo potencijalnu zapreku konstituiranju dovoljno kvalitetnoga nacionalnog kontingenta snaga.
- ✓ Udio žena u djelatnom vojnom sastavu kontinuirano se povećava, a posebice u kategoriji nižih časnika i viših dočasnika.

Slika 4. Smanjenje broja zaposlenih u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama, po godinama, u tisućama

Smjerovi razvoja

U području upravljanja ljudskim resursima naglasak će biti na sljedećim ciljevima:

- **Poboljšanje upravljanja osobljem**

Upravljanje civilnim i vojnim osobljem poboljšat će se uvođenjem dugoročnoga personalnog planiranja utemeljenog na realno raspoloživim financijskim resursima.

Mehanizmi i modeli upravljanja karijerom temeljit će se na načelima jednakih mogućnosti te na jasno definiranim i stimulativnim standardima profesionalnog razvoja.

Uspostavit će se konzistentni, mjerljivi i transparentni kriteriji napredovanja i zadržavanja u djelatnoj vojnoj službi te učinkoviti mehanizmi zaštite od povrede individualnih prava. Napredovanje djelatnoga vojnog osoblja prilagodit će se realnim potrebama buduće veličine i strukture Oružanih snaga odnosno slijediti logiku uspostave optimalne distribucije činova.

U razmatranju je organizacijski okvir i nadležnosti u upravljanju osobljem. Raščlamba funkcionalnog preklapanja nadležnosti u području upravljanja ljudskim resursima obuhvaća sve razine upravljanja od najviše do najniže. Cilj raščlambe je definirati poslovne procese u upravljanju ljudskim resursima, pojednostavniti procedure te ukloniti složenost, preklapanja i dugotrajnosti postupanja.

Sudjelovanje u savezničkim i drugim međunarodnim operacijama bit će integrirano kao neodvojiv dio profesionalnih obveza i zahtjeva u kojima će umjesto dragovoljnosti odlučujuće biti potrebe službe.

- **Poboljšanje strukture osoblja**

Sustav upravljanja osobljem, praćen odgovarajućim mehanizmima personalne potpore, treba omogućiti dostizanje optimalne brojčane, dobne i obrazovne strukture osoblja te uravnoteženje strukture činova.

U strukturi djelatnoga vojnog osoblja do kraja 2020. godine promijenit će se omjer časnika prema dočasniciima i vojnicima na 1:3 do 1:5, ovisno o specifičnostima pojedinih grana, rodova, službi i struka.

Postojeća nedostatna popuna ugovornim vojnicima rješavat će se povećanim prijemom vojnika uz izdvajanje časnika, dočasnika, državnih službenika i namještenika, a uspostavljen je i normativni okvir za sklapanje trećega vojničkog ugovora.

- **Personalna potpora**

Posebna pozornost posvetit će se pitanju kvalitete življenja i provedbi specifičnih mjera, uključujući reguliranje stambene problematike, što će pridonijeti privlačenju i zadržavanju kvalitetnog osoblja kao i izgradnji i održanju primjerene organizacijske kulture.

Za razliku od prethodnoga planskog razdoblja, u kojem iz područja personalne potpore nije bio predviđen ni jedan projekt ili zadaća, u predstojećem razdoblju nužno je predvidjeti projekte u području personalne potpore s pripadajućim troškovima jer samo ulaganje u to područje može jamčiti zadržavanje i privlačenje kvalitetnog, kvalificiranog i motiviranog osoblja.

Postojeći sustav odabira, praćenja stanja osoblja i potpore bit će unaprijeđeni i dograđeni, poštujući znanstvene, strukovne, zdravstvene, psihološke i kineziološke zahtjeve.

Zbog specifičnosti djelatne vojne službe, zadržat će se postojeća zakonska rješenja koja djelatnim vojnim osobama omogućuju povoljno i dostojno umirovljenje, odnosno kvalitetnu pripremu za napuštanje službe kroz proces tranzicije.

U procesima smanjenja brojnosti i promjene strukture osoblja treba voditi računa o načelima jednakosti i pravednosti, kako se ne bi dogodilo da se osoblje izdvaja iz obrambenog resora uz lošije uvjete od onoga u prethodnom razdoblju.

Uloga dušobrižništva u Oružanim snagama je osiguranje slobode religijskog izražavanja i ostvarenje duhovnih potreba pripadnika. Na temelju sporazuma, kroz izravnu suradnju s vjerskim zajednicama u Republici Hrvatskoj, Ministarstvo obrane nastavit će provoditi politiku otvorenosti u području duhovne skrbi za pripadnike svih vjeroispovijesti.

- **Kategorije osoblja**

Zadržat će se mješoviti model popune časnicima, kombinacijom modificiranog i poboljšanog modela „Kadet“, stipendiranja, prijma s tržišta rada i školovanja u inozemstvu, uz posebne mehanizme poticaja za osoblje kritičnih specijalnosti.

Definirat će se standardi profesionalnog/ugovornog vojnika imajući u vidu heterogenost zahtjeva i obveza koje proizlaze iz zadaća pojedinih grana Oružanih snaga, sudjelovanja u međunarodnom okružju te uloge Oružanih snaga u društvu.

Za kritične nedostajuće specijalnosti djelatnoga vojnog osoblja razvit će se modeli poticaja radi uspješnijeg privlačenja i zadržavanja u službi.

Mehanizam narastanja ukupnih obrambenih sposobnosti uspostaviti će se razvojem pričuve. Pričuvni element Oružanih snaga razvijati će se u smjeru doprinosa izgradnje profesionalnih, relevantnih i održivih vojnih kapaciteta koji mogu sadržajno pridonijeti provedbi operacija. Ugovorna pričuva pojačavati će potencijal Oružanih snaga u izvođenju operacija u zemlji i inozemstvu, a fokusirati će se na područja onih sposobnosti, koje su, iako kritične, preskupe za održavanje kroz djelatne snage. Pričuva će biti ugovorna i mobilizacijska, pri čemu će mobilizacijska biti razdijeljena na razvrstanu i nerazvrstanu pričuvu.

Razvrstanu pričuvu činit će vojni obveznici koji su odslužili vojni rok, bili na dragovoljnom vojnom osposobljavanju ili u djelatnoj vojnoj službi, kojima je određena vojnostručna specijalnost. Razvrstanim pričuvnicima, prema potrebama popune Oružanih snaga, određivati će se i priopćavati ratni raspored. Iz sastava razvrstane pričuve ustrojavati će se pješačke i topničko-raketne pukovnije, logistička pukovnija, pukovnija PZO-a te bojna veze i inženjerijska bojna. Ukupan broj pripadnika razvrstane pričuve s određenim ratnim rasporedom bit će do 20 000 osoba, za koje će se izdvojiti i čuvati naoružanje i oprema.

Nerazvrstani pričuvnici bit će vođeni u vojnoj evidenciji te će u slučaju potrebe za narastanjem obrambenih sposobnosti biti pozivani na zdravstvene preglede i ocjenu sposobnosti za vojnu službu, kao i u vojnu službu.

Nerazvrstanu pričuvu činit će vojni obveznici uvedeni u vojnu evidenciju koji nisu odslužili vojni rok i nisu bili na dragovoljnom vojnom osposobljavanju. U slučaju potrebe narastanja Oružanih snaga, nerazvrstani pričuvnici moći će se pozivati na službu u Oružane snage.

Ministarstvo obrane će s dijelom razvrstanih pričuvnika i iznimno s nerazvrstanim pričuvnicima, prema potrebama, sklapati ugovore ne temelju kojih će biti utvrđena prava i obveze u vezi sa služenjem u ugovornoj pričuvi Oružanih snaga, uključujući i sudjelovanje u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu.

Ugovornu pričuvu činit će pričuvnici iz sastava razvrstane pričuve, a iznimno i pod odgovarajućim zakonski utvrđenim uvjetima, i iz sastava nerazvrstane pričuve, s kojima je sklopljen ugovor temeljem kojega će imati i druga prava i obveze u vezi sa služenjem u pričuvnom sastavu Oružanih snaga.

Ugovorna pričuva će obuhvaćati najpotrebnije nedostajuće vojnostručne specijalnosti potrebne u operacijama, a koje nisu pogodne za ustrojavanje u djelatnom sastavu. Ukupan broj ugovornih pričuvnika bit će do 1000 osoba.

Kategorija vojnih specijalista, kao podvrste časnika do čina satnika i dočasnika do čina nadnarednika, prvenstveno specifičnih tehničkih specijalnosti, bit će stavljena u funkciju kao mehanizam kojim će se smanjiti potrebe za rotacijama na dužnostima te potrebe za vojnom izobrazbom.

2.2.2. Izobrazba i obuka

Zahtjevi koji se postavljaju pred obranu iziskuju stalno i ciljano osposobljavanje osoblja. Stoga izobrazba i obuka spadaju u najvažnije mirnodopske aktivnosti obrambenog resora.

Pregled stanja

Analiza stanja u ovom području pokazala je sljedeće:

- ✓ Stvoreni su temelji za sustavan pristup pribavljanju i izobrazbi kadeta i stipendista, klasifikaciji školovanja za vojne potrebe, razvoju vojno-strukovne izobrazbe, intenziviranju učenja stranih jezika, uvođenju novih načina usvajanja i održavanja znanja, definiranju hrvatskoga vojnog obrazovnog standarda i cjeloživotnom obrazovanju.
- ✓ Sustav izobrazbe nije u dovoljnoj mjeri usklađen sa sustavom upravljanja osobljem što dovodi do situacije da dio visokih časnika i dočasnika nema odgovarajuću vojnu izobrazbu.
- ✓ Uspostavljen je sustavan pristup obuci za operacije potpore miru. U sklopu priprema za djelovanje u višenacionalnom okružju, snage i postrojbe se obučavaju u zemlji, inozemstvu i u području operacija, uz usklađivanje nacionalnih obučnih standarda sa standardima organizacija pod čijim vodstvom se provode operacije. Standardizirana je preduputna obuka za sve sastavnice i pripadnike Oružanih snaga koji se upućuju u operacije potpore miru.
- ✓ Obuka izvan obuke za sudjelovanje u operacijama potpore miru ne provodi se potrebnim intenzitetom.

Smjer razvoja

U idućem razdoblju težište će biti na unaprjeđenju sustava izobrazbe i obuke.

Integracija znanstveno-istraživačke i obrazovne djelatnosti uz opće jačanje akademskih standarda, povezivanje vojne izobrazbe s nacionalnim obrazovnim sustavom, izgradnja prikladnih namjenskih programa, uspostavljanje sustava izbora u nastavnika i znanstveno-nastavnika zvanja te poticanje osoblja na dostizanje viših akademskih standarda, prvenstveno nastavnika i predavača, poboljšat će kvalitetu vojne izobrazbe.

Hrvatsko vojno učilište „Petar Zrinski“ transformirat će se u visoko-obrazovnu ustanovu uređenu u skladu s propisima koji uređuju visoko obrazovanje i znanstvenu djelatnost u Republici Hrvatskoj te u skladu s procesima Bolonjske deklaracije i nastojanjima NATO-a za primjenom najviših akademskih standarda u području vojne izobrazbe.

Hrvatsko vojno učilište će u suradnji sa sveučilišnom zajednicom organizirati i provoditi sveučilišne studijske programe školovanja.

Težište školovanja bit će na neprekidnom obrazovanju te jačanju vojnostručnih modula s izgradnjom časništva kao profesije kroz integraciju sustava vojnoga školovanja s civilnim sustavom školovanja.

Razvijati će se mogućnosti međuresorne integracije školovanja svih struktura osoblja u obrambenom i sigurnosnom sektoru Republike Hrvatske. Za ekonomski neisplativo domaće školovanje težiti će se regionalnoj i široj međunarodnoj suradnji na području izobrazbe, prvenstveno u okviru NATO-a ili EU-a.

Razvijati će se programi izobrazbe i obuke s drugim državnim tijelima, usredotočeni na dostizanje sposobnosti za zajednički odgovor na izazove i prijetnje, zajedničko sudjelovanje u operacijama i pomoć civilnim institucijama.

Dodatni naponi usmjeriti će se u poboljšavanje kvalitete izobrazbe svih kategorija osoblja u funkcionalnim područjima te na podizanje razine znanja engleskoga i drugih stranih jezika.

Interoperabilnost i razvoj operativnih sposobnosti i dalje su glavni ciljevi obuke u procesu integracije. U budućnosti će sustav obuke biti razvijan i unaprijeđivan u skladu s vlastitim zahtjevima i promjenama u doktrinarnim dokumentima u sustavu izobrazbe, obuke, vježbi i ocjenjivanja Saveza.

Obuka mora biti izazovna i realistična te usmjerena na zadaću. U tom cilju potrebno je jasno definirati kada se koja razina postrojbe nalazi u kojoj fazi ciklusa obuke. Obuka i evaluacija obuke bit će standardizirana i mjerljiva.

Obuka za sudjelovanje u operacijama potpore miru bit će prilagođena vrsti operacija, okolnostima u kojima se odvijaju te dužnostima i zadaćama. Sposobnosti preduputne obuke za sudjelovanje u operacijama potpore miru bit će važan dio međunarodne obrambene suradnje, posebno u regionalnom kontekstu. Sadašnji sustav preduputne obuke će se racionalizirati u pogledu trajanja, kao i u pogledu utrošenih resursa.

Sadašnji sustav modularne obuke za sudjelovanje u operacijama potpore miru promijenit će se u pripremu organskih, ustrojbenih postrojbi u skladu s usvojenim Ciljevima sposobnosti.

Osim obuke za operacije potpore miru kontinuirano će se provoditi i obuka postrojbi za potrebe nacionalne obrane, kao i za pomoć stanovništvu.

Dragovoljno vojno osposobljavanje provodit će se kroz obuku, paralelno na vojnim poligonima u organizaciji novoga središta za obuku pješništva i oklopništva, uz uključivanje instruktora i drugih obučavatelja iz drugih operativnih postrojbi.

Povećati će se udio obuke simulacijama i na simulatorima čime će se smanjiti troškovi, uz zadržavanje tražene razine realističnosti i izazovnosti obuke.

2.2.3. Materijalni resursi

Materijalni resursi obuhvaćaju sredstva, opremu i infrastrukturu u funkciji provedbe misija i zadaća Oružanih snaga.

2.2.3.1. Materijalna sredstva i oprema

Unatoč poboljšanjima na pojedinim područjima, vezanima uz provedene projekte opremanja i modernizacije, materijalna sredstva i oprema kojima danas raspolažu Oružane snage u značajnoj su mjeri zastarjeli i istrošeni, što smanjuje učinkovitost i otežava postizanje pune interoperabilnosti sa saveznicima. Ukupna količina materijalnih sredstava i opreme u najvećem broju slučajeva zadovoljava potrebe, no tehnološka razina i kvaliteta ne dostižu ciljanu razinu.

U području materijalnih sredstava i opreme postavljeni su sljedeći ciljevi:

- opremanje u funkciji dostizanja sposobnosti definiranih Ciljevima sposobnosti
- otpis i povlačenje iz operativne uporabe materijalnih sredstava i opreme koja nije u izravnoj funkciji održavanja sadašnjih i razvoja ciljanih sposobnosti
- racionalizacija postojećih kapaciteta i resursa: prostora, opreme i materijala
- korištenje mogućnosti razvoja i održavanja materijalnih resursa kroz multinacionalna rješenja.

2.2.3.2. Infrastruktura

Infrastrukturu predstavljaju zemljišta i nekretnine s pripadajućim instalacijama. Ministarstvo obrane raspolaže infrastrukturom širokoga spektra, poput vojarni, baza, skladišta, poligona i ostalih nekretnina čiji broj u pojedinim kategorijama još uvijek nadmašuje potrebe.

Sve vojne nekretnine klasificirane su kao perspektivne i neperspektivne. Za perspektivne nekretnine izrađeni su planovi razvoja, a za neperspektivne dinamički plan napuštanja. Postoji i određen broj „objekata uređenja prostora“ koji se ne koriste, ali su zbog moguće vojne namjene ugrađeni u prostorno-plansku dokumentaciju.

U proteklom razdoblju smanjen je broj vojnih nekretnina na korištenju, a na dugoročno perspektivnim vojnim nekretninama započeta je modernizacija objekata i infrastrukture u cilju stvaranja kvalitetnijih uvjeta života i rada. Započeta je izgradnja tipskih skladišnih objekata za ubojna sredstva. Zbog nedostatka financijskih sredstava modernizacija potrebne infrastrukture i objekata provodi se usporeno.

Zbog nedorečenosti dosadašnjih rješenja o postupcima predaje vojnih nekretnina novim korisnicima/vlasnicima, evidentan je problem odvajanje značajnih financijskih sredstava za neperspektivne vojne nekretnine (režijski troškovi i komunalne naknade, čuvanje objekata).

U idućem razdoblju razvoj infrastrukture prvenstveno će se usmjeriti na:

- **Optimiziranje broja i kapaciteta vojnih nekretnina**

U svrhu povećanja učinkovitosti, na perspektivnim lokacijama, u prvom redu poligonima i vojarnama, okrupnjavat će se smještajni, obučni i logistički kapaciteti. Racionalizirat će se ukupan broj i ubrzati napuštanje i predaja neperspektivnih nekretnina s ciljem smanjivanja troškova za njihovo osiguranje i održavanje. U tom smislu do 2020. godine provest će se značajna racionalizacija postojeće obrambene infrastrukture što uključuje mogućnost smanjenja broja nekretnina za dodatnih 50%.

Slijedit će se, uglavnom, načelo da će se vojarnе koje nemaju kapacitet razvoja za više od 2000 osoba smatrati neperspektivnima, slijedom čega se u njih neće ulagati već će se ubrzati proces njihova napuštanja.

U procesu optimiziranja vojnih nekretnina za svaki će se vojni objekt (vojna lokacija i građevina) nedvosmisleno odrediti njegova namjena i isplativost uporabe.

U skladu sa Zakonom o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske pojedine vojne nekretnine nakon utvrđivanja njihove neperspektivnosti predat će se Državnom uredu za upravljanje državnom imovinom, nakon čega će Ministarstvo obrane prestatu biti obveznik plaćanja poreza na promet nekretninama, poreza na dobit i drugih poreza, komunalnih naknada te drugih javnih davanja na tu imovinu.

- **Osiguranje standarda rada i smještaja**

Unaprijedit će se uvjeti života i rada na perspektivnim lokacijama, prvenstveno ulaganjem u razvoj infrastrukture i instalacija kako bi se omogućili odgovarajući standardi rada i smještaja.

Na područjima naselja gdje se nalaze dugoročno perspektivne vojne nekretnine izradit će se programi stambenog zbrinjavanja vojnoga osoblja i njihovih obitelji.

Do 2020. godine uvjeti rada i smještaja standardizirat će se tako da će kopnene snage raspolagati s pet do šest vojarni; mornaričke snage će zadržati dvije pomorske baze; te razviti koncept baziranja na Južnom Jadranu, zrakoplovne snage će raspolagati s dvije zračne baze, dok će snage za potporu nastaviti razvijati logističke baze na dvije lokacije.

Vojni poligoni Slunj i Gašinci bit će glavni obučni infrastrukturni objekti koji imaju prioritet u ulaganju i razvoju, a koristit će se za obuku pripadnika Oružanih snaga, pripadnika savezničkih i partnerskih snaga te za obuku djelatnika drugih državnih tijela koji se osposobljavaju za zadaće usklađenoga djelovanja s Oružanim snagama.

- **Unaprjeđenje sustava zaštite okoliša**

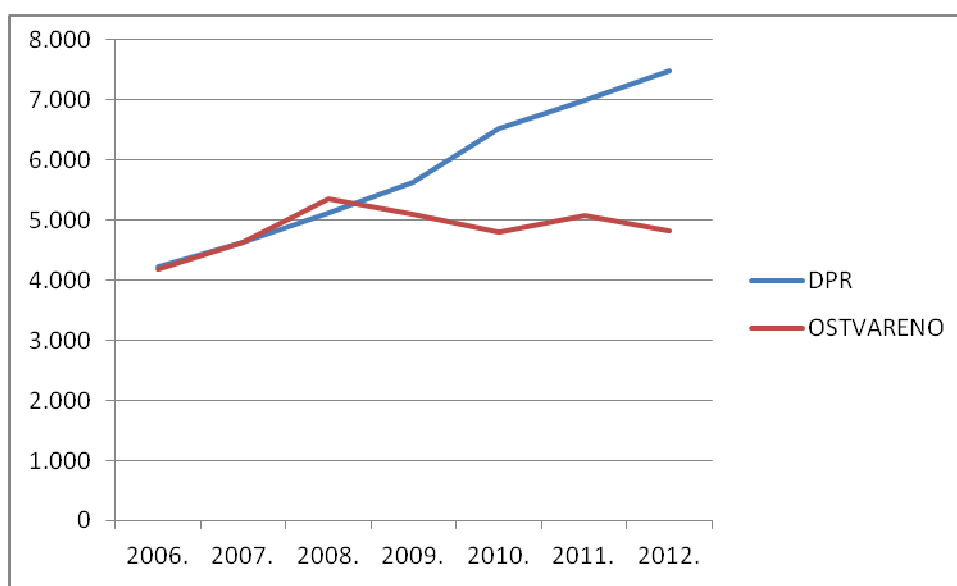
Sustav zaštite okoliša na svim vojnim nekretninama unaprjeđivat će se planiranjem mjera, implementacijom domaćih i NATO standarda, izobrazbom osoblja, kontrolom i ispitivanjima.

2.2.4. Financijski resursi

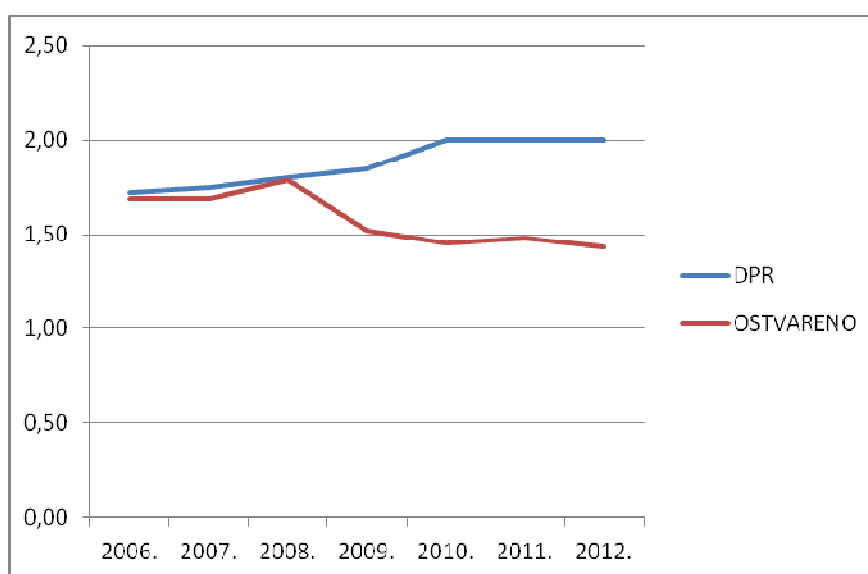
Financijski resursi osiguravaju se iz obrambenog proračuna kao dijela državnoga proračuna Republike Hrvatske.

Troškovi Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. predviđani su na temelju projekcije kretanja bruto domaćeg proizvoda (BDP) i ciljanog udjela obrambenog proračuna. Obrambeni rashodi strukturirani su u tri glavne kategorije: troškovi osoblja, operativni troškovi i troškovi opremanja i modernizacije.

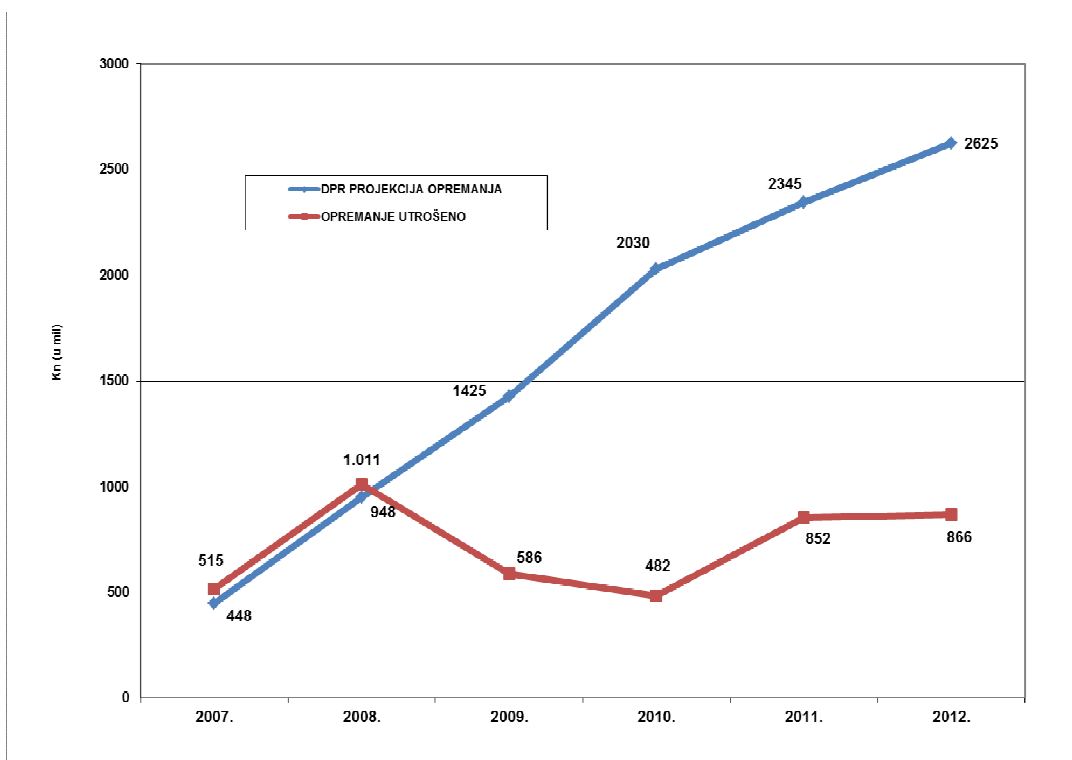
Zbog globalne gospodarske krize i njezina odraza na Republiku Hrvatsku, nakon 2008. godine nije se mogla postići planirana razina financiranja obrane. Visina i udio obrambenog proračuna u BDP-u su smanjeni (slike 5., 6. i 7.).

Slika 5. Kretanje obrambenog proračuna, u milijunima kuna

Slika 6. Kretanje ukupnog udjela obrambenih troškova u BDP-u, u postocima

Slika 7. Prikaz utrošenih iznosa za opremanje i projekcija troškova za opremanje prema Dugoročnom planu razvoja Oružanih snaga od 2007. do 2012.

Od 2006. do 2008. godine rast obrambenog proračuna pratio je projekcije postavljene Dugoročnim planom razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015. te je u 2008. godini, zahvaljujući većem rastu BDP-a od očekivanoga, premašio planirani apsolutni iznos.

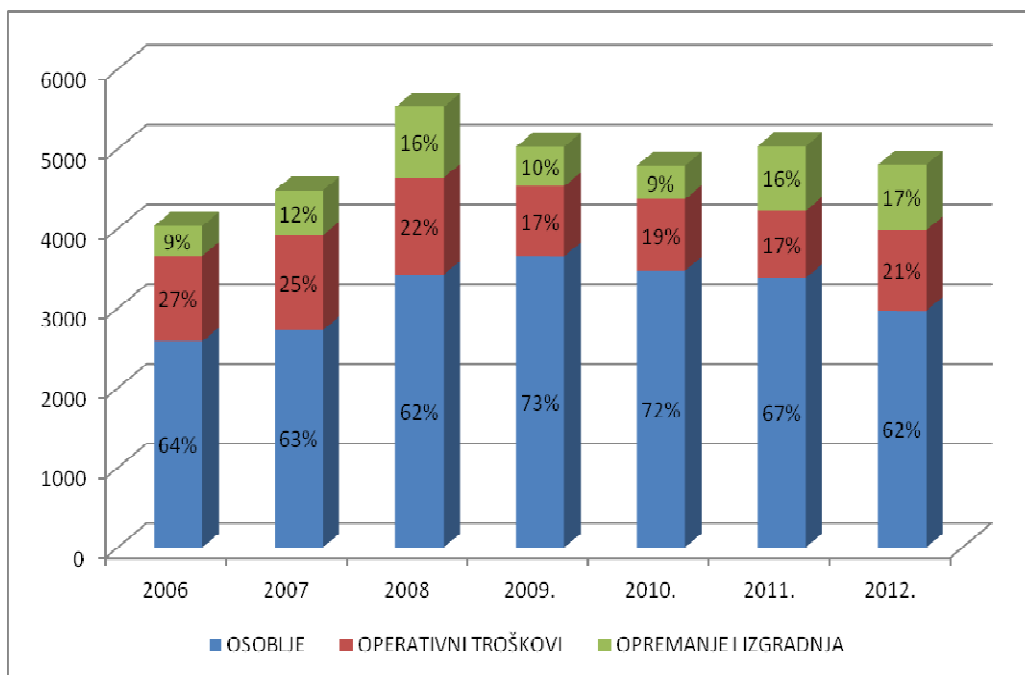
Obrambeni proračun u 2009. i 2010. godini značajno je smanjen i bio je dovoljan samo za financiranje najnužnijih izdataka za funkcioniranje resora i provedbu zadaća te prioriternih projekata uz redefiniranje opsega i dinamike realizacije.

Unatoč povećanju obrambenog proračuna i djelomičnim strukturnim prilagodbama u 2011. godini, nepovoljan trend (u odnosu na planirane iznose) se nastavio te protegnuo i na 2012. godinu.

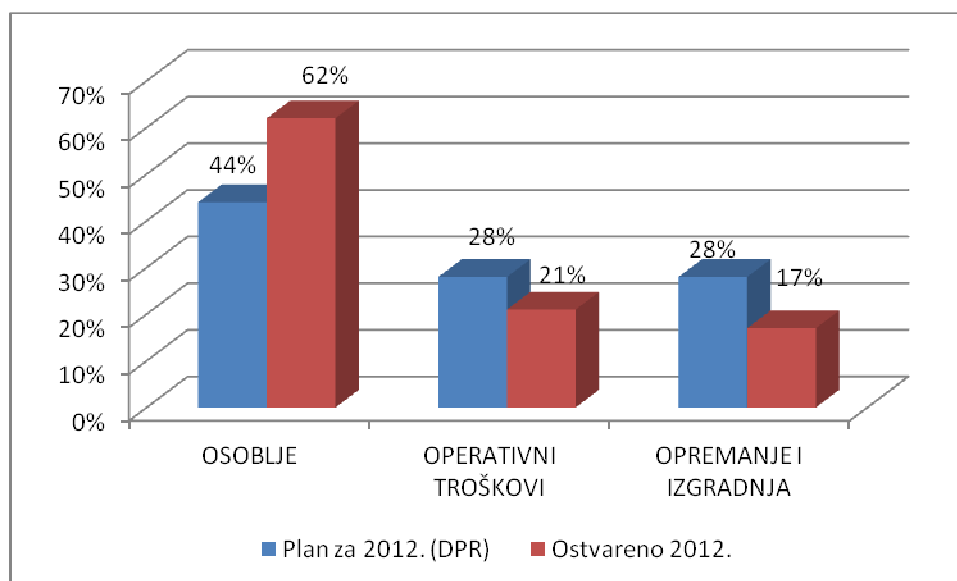
Fiskalni pritisak uvjetovao je okružje u kojem nije bilo moguće osigurati povećanje obrambenog proračuna.

U takvim je okolnostima, pretežno obilježenima proračunskim restrikcijama, podizanjem razine kvalitete upravljanja, odnosno adekvatnim reagiranjem na krizu trebalo barem ublažiti nepovoljne posljedice. Pravodobna i odgovarajuća reakcija je, međutim, izostala.

Zbog navedenih kretanja omjeri pojedinačnih udjela kategorija troškova, koji se ni prethodno nisu približili optimalnom omjeru (50:30:20), i dalje su ostali nepovoljni, što je vidljivo na slikama 8. i 9.

Slika 8. Struktura obrambenog proračuna po kategorijama troškova, u postocima i tisućama kuna

Slika 9. Usporedba planirane i ostvarene strukture obrambenog proračuna po kategorijama troškova u 2012. godini, u postocima

U proteklom razdoblju započeta je reforma poslovnih procesa u području strateškoga upravljanja proračunskim ciklusom tako da je naglasak na povezivanju ciljeva s proračunskim sredstvima. U poboljšanju upravljanja financijama i boljem definiranju poslovnih procesa značajnu ulogu imala je uspostava unutarnje revizije.

U skladu s usuglašenom politikom NATO-a o financiranju obrane, u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju trebalo bi težiti dostizanju željenih 2% BDP-a za troškove obrane. U idućim godinama, uzimajući u obzir trenutna makroekonomska kretanja i gospodarski rast, obrambeni se proračun ne bi trebao smanjivati.

U idućem razdoblju na području upravljanja financijskim resursima, ciljevi su:

- **Uravnoteženje strukture proračuna**

Dugoročno osiguranje povećanja udjela izdataka za opremanje i modernizaciju te operativnih troškova preduvjet je dostizanja planiranih vojnih sposobnosti i uravnoteženog razvoja obrambenog resora.

Mehanizmi za uravnoteženje proračuna uključuju racionalizaciju i promjenu strukture personalnih i drugih troškova, postizanje propisane brojčane veličine, uz poboljšanje učinkovitosti, ali bez smanjenja obučnih aktivnosti i obujma sudjelovanja u operacijama.

Osim toga, potrebno je odgovarajuće praćenje i prilagodba postojećih programa, aktivnosti i projekata kako bi se povećala učinkovitost provedbe postavljenih ciljeva.

- **Unaprjeđenje upravljanja financijskim resursima**

Potrebno je nastaviti s razvojem sustava financijskoga upravljanja i kontrola, što uključuje definiranje nadležnosti i odgovornosti u procesu strateškog planiranja, uređivanje ovlasti i odgovornosti za upravljanje proračunskim sredstvima te jasno povezivanje izvršenja proračuna s dostizanjem ciljanih obrambenih sposobnosti.

2.2.5. Istraživanje i razvoj

Važnost istraživanja i razvoja je posebno vidljiva prilikom projekata tehničke modernizacije Oružanih snaga te usvajanja novih tehnologija i rješenja na području obrane.

Pregled stanja

Provedena analiza istraživanja i razvoja upućuje na sljedeće nalaze i zaključke:

- ✓ Određen broj istraživačkih projekata, s područja društvenih i tehničkih znanosti, izrađen je uglavnom u suradnji s drugim relevantnim znanstveno-istraživačkim institucijama u zemlji.
- ✓ Istraživački projekti često nisu bili u funkciji razvoja obrambenih sposobnosti.
- ✓ Zabilježen je trend stalnog smanjivanja sredstava za istraživanje i razvoj.

Smjerovi razvoja

Istraživanje i razvoj treba usredotočiti na potrebe obrane i razvoj sposobnosti. U okviru obrambenog resora zadržat će se, odnosno razviti funkcije artikuliranja smjerova i potreba za istraživanjem i razvojem, dok će se provedba osigurati u suradnji s istraživačkim potencijalima civilnog sektora.

Aktivnosti na području istraživanja i razvoja prvenstveno će se usmjeriti na:

- **Doprinos modernizaciji Oružanih snaga**

U procesima opremanja i modernizacije provodit će se niz aktivnosti i mjera kojima će se na racionalan i priuštiv način podići kvaliteta i ispravnost materijalnih i tehničkih sredstava.

- **Redefiniranje strukture istraživanja i razvoja**

Strukturu i način rada na području istraživanja i razvoja treba prilagoditi stvarnim potrebama obrane te redefinirati ulogu i mjesto koje ono ima u pružanju potpore daljnjem razvoju potrebnih obrambenih sposobnosti. Istraživanje i razvoj za potrebe obrane mora biti namjensko, u potpori razvoja odabranih ključnih sposobnosti.

- **Suradnja sa znanstvenim i razvojnim institucijama**

U provedbi istraživačkih i razvojnih projekata potrebnih obrambenom resoru surađivat će sa znanstvenim institucijama koje mogu unutar svojega područja rada pridonijeti izradi studija i ekspertiza. Projekti koji nemaju izravnih poveznica s razvojem ključnih obrambenih sposobnosti neće se provoditi ni financirati iz obrambenoga proračuna.

3. Potpora zapovijedanju

Potpora zapovijedanju omogućuje uspješnu provedbu zapovijedanja. Učinkovita organizacija potpore zapovijedanju mora podupirati mogućnost razmještaja, neprekidnost zapovijedanja, integraciju zapovijedanja i nadzora, imati dostatnu veličinu, zaštitu, modularnost, popunjenost, mobilnost i interoperabilnost.

U ovom području se po svojoj važnosti ističu komunikacijsko-informacijska potpora, vojna-obavještajna i sigurnosna djelatnost te civilno-vojno krizno planiranje.

3.1. Komunikacijsko-informacijska potpora

Komunikacijski i informacijski sustav (mobilni i stacionarni) pruža potporu neprekidnom, jedinstvenom i učinkovitom upravljanju, vođenju i zapovijedanju, osiguravajući provedbu svih zadaća i svakodnevno funkcioniranje te integritet i zaštitu komunikacija.

Mobilni podsustav pruža potporu sustavu zapovijedanja i nadzora tijekom izvođenja operacija i drugih aktivnosti u terenskim uvjetima. Snage angažirane u operacijama potpore miru opremljene su modernim i interoperabilnim sredstvima, dok je opremanje svih deklariranih snaga u početnoj fazi.

Stacionarni podsustav omogućuje svakodnevno funkcioniranje, osigurava pristupne točke za mobilni podsustav te komunikaciju s NATO-om i cjelinama izvan obrambenog resora. Lokalne mreže su izgrađene u većem dijelu vojnih objekata (vojnih lokacija i građevina) i instalacija dok usluga prijenosa podataka nije u potpunosti ostvarena.

Funkcionalni sustavi nisu integrirani u jedinstveni informacijski sustav, a zapovjedni informacijski sustav nije odgovarajuće razvijen. Komunikacijsko informacijski sustav trebao bi biti ustrojen na načelima cjelovitosti, modularnosti i razmjestivosti, što još nije ostvareno.

Komunikacijsko-informacijska potpora usmjerit će se na sljedeće ciljeve:

- **Osiguranje modularnosti i razmjestivosti**

Razmjestive snage trebaju imati robusnu, sigurnu i interoperabilnu komunikacijsku i informacijsku potporu u punom spektru operacija. Pri postizanju ovoga cilja treba se koristiti iskustvima saveznika i partnera koji ovakve sustave već imaju u uporabi.

U sklopu unaprjeđenja obavještajne potpore i povećanja sigurnosti snaga u operacijama, osigurat će se specifične potrebe vojnoga obavještajnog i sigurnosnog sustava na komunikacijsko-informacijskom planu.

- **Izgradnja jedinstvenog komunikacijskog i informacijskog sustava**

U svrhu potpore učinkovitom funkcioniranju i zapovijedanju snagama te u svrhu potpore drugim poslovnim procesima izgrađivat će se jedinstveni informacijski sustav koji podrazumijeva informacijsku infrastrukturu na kojoj su implementirani temeljni servisi i potrebni funkcionalni servisi sposobni za automatsku razmjenu informacija. Posebna pozornost posvetit će se edukaciji osoblja na području upravljanja i zaštite informacijskih sustava.

3.2. Vojna sigurnosna i obavještajna djelatnost

Vojna sigurnosna i obavještajna djelatnost jedna je od bitnih elemenata koji omogućavaju usklađeno korištenje i razvoj obrambenih sposobnosti u funkciji očuvanja nacionalne sigurnosti. Ima nezamjenjivu ulogu u ranome otkrivanju prijetnji i rizika te daje ključnu potporu političkim i vojnim autoritetima u planiranju i provedbi operacija u miru, krizama, sukobu i ratu.

Vojna sigurnosna i obavještajna djelatnost ustrojena je unutar Ministarstva obrane, a dio je sigurnosno-obavještajnog sustava Republike Hrvatske. Ulaskom u NATO vojna sigurnosna i obavještajna djelatnost dobila je i savezničku dimenziju, čime su njene ukupne sposobnosti ojačane.

Ministarstvo obrane nastavit će obavljati poslove koji se odnose na planiranje, upravljanje, nadzor i provedbu obavještajnih, protuobavještajnih i sigurnosnih poslova, a Glavni stožer na planiranje, organiziranje i provedbu obavještajnih, protuobavještajnih i sigurnosnih poslova u Oružanim snagama.

Djelatnost se temelji na sposobnosti vojnoga sigurnosno-obavještajnog sustava da pravodobno identificira prijetnje i rizike na strategijskoj, operativnoj i taktičkoj razini te osigura raspodjelu i razmjenu proizvoda na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Na strategijskoj je razini osobito važno usmjeravati razvoj vojnog sigurnosnog i obavještajnog sustava koji je u stanju, pravodobno identificiravši nepredviđene prijetnje i rizike, omogućiti formuliranje obrambene politike, donošenje odluka te narastanje potrebnih obrambenih sposobnosti.

Na operativnoj razini povećava učinkovitost u operacijama u zemlji i inozemstvu osiguravanjem pravodobnih i kvalitetnih informacija od interesa za sigurnost hrvatskih i savezničkih snaga. Pouzdane i pravodobne informacije od ključne su važnosti za donošenje odluka u procesu planiranja te za zaštitu integriteta komunikacija i zapovjednog sustava.

Na taktičkoj razini vojni sigurnosni i obavještajni sustav se usmjerava na osiguravanje informacija u realnom vremenu koje su od interesa za postizanje uspjeha u izvršavanju zadaća i za zaštitu snaga.

Sigurnost i brzina komunikacijsko-informacijskih sustava jedan je od ključnih čimbenika za uspješan rad vojnoga sigurnosnog i obavještajnog sustava u osiguranju pravodobno raspoloživih informacija za donošenje odluka. Praćenje tehnološkog razvoja u djelatnostima prikupljanja, obrade i distribucije informacija zahtijeva stalna ulaganja u sredstva i opremu, posebice u djelatnostima elektroničkog izviđanja i elektroničkog djelovanja.

Posebna pozornost će se pridavati razvoju vojno-obavještajnog roda i osposobljavanju osoblja, a ovo područje unaprjeđivat će se u skladu s prihvaćenim savezničkim i vlastitim doktrinarnim dokumentima i standardima. Težište će biti na razvoju operativnih i operativno-tehničkih sposobnosti za prikupljanje podataka, kao i analitičkih znanja i vještina potrebnih za njihovu obradu i distribuciju korisnicima.

Vojni sigurnosni i obavještajni sustav će se usmjeriti na:

- **Zaštitu integriteta sustava odlučivanja, zapovijedanja i nadzora**

U sklopu jedinstvenog sigurnosnog i obavještajnog sustava Republike Hrvatske vojni sigurnosni i obavještajni sustav nastaviti će razvijati sposobnosti zaštite integriteta i sigurnosti cjeline obrambenoga resora, a posebice sustava odlučivanja, zapovijedanja i nadzora.

Cilj je nastaviti razvoj sposobnosti pravodobnoga detektiranja indikatora ranoga upozorenja u odnosu na ugroze i nove oblike prijetnji te raspodjelom obavještajnih proizvoda pružiti potporu najvišim razinama odlučivanja i zapovijedanja.

- **Obavještajnu potporu i sigurnost snaga u operacijama**

Potpora snagama u operacijama je težište rada vojnoga sigurnosno-obavještajnog djelovanja na području obrane. Nastavit će se procesi razvoja, prilagođavanja strukture i ukupnoga djelovanja vojnoga sigurnosno-obavještajnog sustava u potpori snagama u operacijama. Sposobnosti vojnog sigurnosnog i obavještajnog sustava razvijati će se usklađeno s ukupnim sposobnostima sigurnosnog i obavještajnog sustava Republike Hrvatske i Saveza te s dinamikom razvoja obrambenih sposobnosti.

3.3. Naučene lekcije

Učenje u vojnoj organizaciji znači kontinuirano testiranje iskustava i njihovu transformaciju u znanje dostupno cijeloj organizaciji. Svrha procesa naučenih lekcija efikasno je učenje iz iskustava s ciljem unapređivanja provedbe zadaća u sadašnjim i budućim operacijama i misijama.

Sadašnja organizacija sustava prikupljanja, obrade i distribucije naučenih lekcija nije ostvarila svoje ciljeve te je potrebno ustrojbeno ga redefinirati s jasno propisanim zadaćama, nadležnostima i odgovornostima.

Posebna pozornost posvetit će se naučenim lekcijama iz operacija potpore miru jer su one u izravnoj funkciji zaštite snaga i učinkovitosti djelovanja u međunarodnome okružju. Implementacija naučenih lekcija izravno će poboljšati operativno i obrambeno planiranje, razviti sposobnost učenja iz vlastita iskustva, prikupljanja i pohranjivanja stečenoga znanja u bazi podataka.

3.4. Civilno-vojno krizno planiranje

Spoznaje o vojnim prijetnjama, mogućim posljedicama prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća u državi i regiji, opasnostima vezanim uz širenje zaraznih bolesti, mogućnostima ugrožavanja energetskog, informatičkog i komunikacijskog sustava i drugim oblicima suvremenih ugroza zahtijevaju usklađeno djelovanje različitih civilnih institucija zaduženih za sigurnost, zaštitu i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara te Oružanih snaga. U svrhu planiranja koordiniranog i blagovremenog djelovanja u kriznim stanjima, koja mogu nastupiti kao posljedica prethodno navedenih ugroza, uspostaviti će se jedinstven sustav civilno-vojnog planiranja pod ingerencijom Vlade Republike Hrvatske.

U tom smislu potrebno je razvoj usmjeriti na sljedeća područja:

- **Osvremenjivanje obrambenih priprema**

Plan obrane potrebno je konceptualno razviti kao temeljni dokument za funkcioniranje Republike Hrvatske u ratnom stanju i stanju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti. Konceptualna rješenja i sadržaj dokumenta uskladit će se s NATO-vim sustavom odgovora na krize. Pojedina rješenja u okviru NATO-vih koncepata „potpora zemlje domaćina“ i „zaštita kritične infrastrukture“ razvijat će se ujedno kao sastavni elementi planiranja za rad u ratnom stanju i stanju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske.

- **Razvoj civilnih sposobnosti za sudjelovanje u operacijama potpore miru**

Složenost suvremenih operacija potpore miru pod vodstvom NATO-a, EU-a i UN-a sve više zahtijeva sudjelovanje civilnih stručnjaka različitih specijalnosti i angažiranje civilnih sposobnosti, što se očituje u potrebi razvoja sveobuhvatnog pristupa u ostvarenju njihovih ciljeva. U tu svrhu potrebno je konceptualno i zakonski razraditi doprinos civilnih stručnjaka u operacijama potpore miru u različitim stručnim područjima te voditi katalog civilnih sposobnosti s kojima Republika Hrvatska može sudjelovati u takvim operacijama. Pritom je nužan međuresorni karakter razvoja civilne ekspertize. Također je potrebno voditi bazu podataka civilnih stručnjaka različitih specijalnosti koji bi sudjelovali u međunarodnim naporima za stabilizaciju i obnovu područja zahvaćenih krizama. Na područjima gdje je Oružanim snagama potrebna civilna ekspertiza, potrebno je omogućiti uključivanje civilnih stručnjaka u rad vojnih stožera.

IV. Upravljački procesi

Upravljanje podrazumijeva usmjeravanje cjeline obrambenog resora s ciljem učinkovite provedbe misija i zadaća.

Uz aktivnosti usmjerene na provedbu obrambenih reformi, težište je na artikuliranju i provedbi vjerodostojnoga i konstruktivnoga, proaktivnoga sudjelovanja u procesima i djelatnostima obrambenih struktura NATO-a i EU-a te na unaprjeđenju i promicanju međunarodne i regionalne stabilnosti i sigurnosti.

1. Obrambeno upravljanje i planiranje

1.1. Opći okvir obrambenog upravljanja

U suvremenom, demokratskom okružju, koje podrazumijeva transparentnost i otvorenost u radu javnih institucija i visoku razinu odgovornosti za postignute rezultate, nameće se potreba uvođenja modernih metoda strateškog planiranja u upravljačke procese, kao i upravljanja temeljenog na mjerenju postignuća.

Analiza stanja u ovom području upućuje na sljedeće:

- ✓ Upravljačke procedure, metode i postupci u nekim slučajevima nisu dovoljno precizno regulirani ili se dosljedno ne provode, odnosno, praksa je prečesto rezultat reinterpretacije i slobodnoga tumačenja.
- ✓ Umjesto poboljšavanja mehanizama nadzora i dosljednog sankcioniranja neprihvatljive prakse i postupaka, tendencija je centraliziranja ovlasti čime se značajno umanjuje učinkovitost najviših upravljačkih razina.

Razvoj upravljanja procesima treba u idućem razdoblju usmjeriti prema sljedećim ciljevima:

- **Unaprjeđenje organizacijske i funkcionalne strukture**

Sa svrhom prilagodbe organizacije novom profilu profesionalnih Oružanih snaga, novim međunarodnim aktivnostima i aranžmanima te zahtjevima međuresorne suradnje po obrambenim i sigurnosnim pitanjima, kao i zbog potrebe povećanja efikasnosti u odlučivanju i funkcioniranju, provest će se funkcionalna revizija i reformirati organizacijska struktura Ministarstva obrane.

Detaljno će se analizirati sve upravljačke funkcije i poslovni procesi, radi utvrđivanja povezanosti s odgovarajućim područjima civilne/vojne ekspertize, uspostavljanja jasne podjele nadležnosti i izbjegavanja paralelizama. Primjenom odgovarajućeg modela integracije upravnog dijela Ministarstva obrane i Glavnog stožera racionalizirat će se postojeća organizacijska struktura i potrebni resursi te uvesti brže i efikasnije odlučivanje i odvijanje poslovnih procesa.

Uspostavljanje integriranog modela provest će se kao jedan od prioriteta u kratkoročnom razdoblju, dosljednom primjenom načela demokratske kontrole Oružanih snaga, uz istodobno uvažavanje vojne ekspertize.

- **Primjena naprednih upravljačkih metoda i procedura**

Nužno je poticati i razvijati horizontalnu koordinaciju i razmjenu informacija u svim fazama upravljanja, koristeći se prednostima suvremene komunikacijske i informacijske tehnologije. Horizontalna koordinacija i komunikacija ne zamjenjuje upravljačko-zapovjednu hijerarhiju niti umanjuje odgovornost upravljača u vođenju procesa i donošenju odluka.

Procese koji su već pokrenuti uvođenjem mehanizama strateškoga planiranja potrebno je unaprijediti kreativnom primjenom modernih metoda strateškoga upravljanja, prvenstveno putem razvoja specifičnih mehanizama operacionalizacije ciljeva i mjerila postignuća. Kroz ciljanu i namjensku edukaciju, seminare i rasprave potrebno je postupno unaprjeđivati upravljačke sposobnosti na svim upravljačkim razinama. U cilju jednostavnijega evidentiranja i čuvanja službenih akata, odnosno korištenja arhivske građe, potrebno je nastaviti određenu racionalizaciju uredskog poslovanja u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama. Izgradnja modernoga informacijskog sustava treba izravno biti usmjeravana potrebama potpore procesima strateškoga upravljanja i pojednostavljivanja uporabe baza podataka za svakodnevne potrebe rada ustrojstvenih jedinica.

- **Izgradnja integriteta i borba protiv korupcije**

Reforma upravljačke prakse obuhvatit će spektar organizacijskih rješenja i mjera usmjerenih prema unaprjeđenju postignuća u izgradnji integriteta i borbi protiv korupcije. Kako bi se pružio puni doprinos ostvarivanju ciljeva Strategije suzbijanja korupcije, pripadajućega Akcijskog plana, a ujedno i ispunjenju anti-korupcijskih obveza preuzetih u sklopu NATO-a, UN-a, EU-a i drugih međunarodnih okvira, poseban naglasak bit će na unaprjeđenju obuke civilnog i vojnog osoblja o ovoj tematici, preispitivanju i objašnjenju nadležnosti i procedura, poboljšanju koordinacije rada tijela zaduženih za nadzor te na jačanju transparentnosti u postupcima javne nabave i izvršenju proračuna.

1.2. Obrambeno planiranje

Uloga obrambenoga planiranja je profiliranje obrambenih sposobnosti u skladu s konceptom i ciljevima postavljenim u strateškim dokumentima. Sustav obrambenoga planiranja u Ministarstvu obrane mora se kontinuirano usklađivati sa savezničkim obrambenim planiranjem, uključujući prvenstvenu usmjerenost na izgradnju vojnih sposobnosti.

U proteklom razdoblju obrambeno planiranje, polazeći od nacionalnih interesa, bilo je usredotočeno na prilagođavanje NATO standardima, odnosno na usklađivanje nacionalnoga obrambenog planiranja sa savezničkim.

U idućem razdoblju nacionalni sustav obrambenoga planiranja nastavit će se usklađivati s NATO-ovim i s EU procesima obrambenoga planiranja. Prihvaćeni Ciljevi sposobnosti bit će jedan od glavnih mehanizama za usklađivanje nacionalnih i savezničkih ciljeva, vodeći računa o njihovoj prikladnosti, provedivosti i priuštivosti.

1.3. Međunarodna obrambena suradnja

Važan aspekt obrambene politike je obrambena suradnja s drugim državama, koja uključuje obrambenu diplomaciju te sudjelovanje u aktivnostima nadzora naoružanja i izgradnji mjera sigurnosti i povjerenja.

Međunarodna obrambena suradnja u potpori je temeljnim ciljevima državne politike, a sudjelovanjem u brojnim sigurnosnim inicijativama Republika Hrvatska pridonosi međunarodnoj sigurnosti s posebnim naglaskom na regionalnu sigurnost.

U proteklom razdoblju znatno je proširena i pojačana bilateralna obrambena suradnja, koja se razvija s više od 40 država, a prvenstveno s glavnim strateškim partnerima i zemljama regije. Multilateralna obrambena suradnja usmjerena je na ispunjavanje obveza i sudjelovanje predstavnika obrambenog resora u tijelima međunarodnih organizacija i regionalnih inicijativa.

Ciljevi na području međunarodne obrambene suradnje bit će:

- **Jačanje suradnje sa strateškim partnerima i regionalne suradnje**

Težište međunarodne obrambene suradnje bit će, multilateralno, u okvirima NATO-a i EU-a te, bilateralno, sa zemljama članicama tih organizacija te sa zemljama i organizacijama u regiji.

U okviru djelovanja Republike Hrvatske kao članice NATO-a težište će biti na unaprjeđenju integracijskih procesa u okviru Saveza te na sudjelovanju u savezničkim operacijama i misijama.

Regionalna suradnja će se usmjeriti na jačanje stabilnosti i dobrosusjedstva u okružju. Suradnja sa zemljama iz regije posebno će se usmjeriti na potporu obrambenim reformama u zemljama koje su iskazale interes za ulazak u NATO i EU, prije svega s državama iz bližeg okružja i državama članicama Američko-jadranske povelje, prenoseći iskustva iz vlastitih euroatlantskih integracijskih procesa.

U cilju prilagođavanja izmijenjenim sigurnosnim okolnostima te povećavanja učinkovitosti, racionalizirat će se mreža hrvatskih vojno-diplomatskih predstavnika i opseg sudjelovanja u međunarodnim obrambenim inicijativama. Vojno-diplomatska mreža i sudjelovanje u obrambenim inicijativama usklađivat će se s vanjskom politikom Republike Hrvatske.

- **Prioritetni projekti međunarodne obrambene suradnje**

Republika Hrvatska će razvijati i promicati ponudu onih sposobnosti i projekata u kojima može dati vidljiv doprinos zajedničkom razvoju sposobnosti i specijalizacije. Republika Hrvatska će aktivno sudjelovati u odgovarajućim NATO, EU i regionalnim inicijativama stvaranja zajedničkih sposobnosti kojima se smanjuju financijski troškovi za razvoj isključivo nacionalnih sposobnosti. U sklopu toga nastavit će se s regionalnom inicijativom zajedničkoga sudjelovanja u operacijama potpore miru, poput projekta Škole vojne policije u Afganistanu.

2. Međuresorna koordinacija

Za potrebe obrane i nacionalne sigurnosti zemlje, za razvoj sposobnosti za provedbu misija i zadaća i osiguranje odgovora na prijetnje i rizike, neophodna je snažna međuresorna suradnja, koordinacija i usklađeno djelovanje svih potrebnih instrumenata države.

Obrambeni resor važan je čimbenik te suradnje, s obzirom na niz jedinstvenih sposobnosti koje Oružane snage posjeduju. Te se sposobnosti, s jedne strane jačaju i nadopunjuju sposobnostima ostalih državnih tijela, prvenstveno, ali ne isključivo, onih koja su nadležna za pojedine aspekte nacionalne sigurnosti i vanjske politike. S druge strane, odgovarajuće sposobnosti drugih državnih tijela u slučaju potrebe podupiru se sposobnostima obrambenog resora.

U odgovoru na složene, višeslojne sigurnosne prijetnje, postavljaju se zahtjevi za sveobuhvatnim aktiviranjem odgovarajućih potencijala. Samo koordiniranim međuresornim djelovanjem pri odgovoru na spektar prijetnji kao što su rat/neposredna ratna opasnost, terorizam, širenje i uporaba oružja za masovno uništenje, krizna žarišta, nesreće/katastrofe i druge, stvara se potreban sinergijski učinak.

Najvažniji oblik djelovanja na međuresornoj razini jest integrirano civilno-vojno planiranje, kojim se osigurava potpora civilnih institucija djelovanju Oružanih snaga u zemlji i inozemstvu, kao i racionalna i učinkovita uporaba sposobnosti Oružanih snaga u potpori društvu.

ZAKLJUČAK

Obrambeni resor i u okviru njega Oružane snage, kao njegov vitalni dio, razvijali su se kao vjerodostojan instrument Republike Hrvatske u očuvanju nacionalne sigurnosti te integraciji u saveznički sustav kolektivne obrane.

Članstvo i djelovanje u NATO-u ključni su elementi daljnje transformacije obrane i razvoja Oružanih snaga sposobnih za suočavanje s cijelim spektrom izazova i prijetnji.

Naslijeđe Domovinskog rata i načela kojima je vođen do pobjede, ugrađena su u suvremena obrambena rješenja. Čuvajući i razvijajući profesionalizam i najviše standarde u izvršavanju zadaća te njegujući hrvatsku vojnu tradiciju, pripadnici Oružanih snaga bit će i ubuduće spremni izvršavati sve postavljene zadaće.

Oružane snage su, kroz sudjelovanje u operacijama potpore miru i operacijama odgovora na krize, pridonosile zajedničkim naporima međunarodne zajednice u jačanju svjetske, regionalne i nacionalne sigurnosti.

Republika Hrvatska nastavit će doprinositi kolektivnoj obrani u skladu s člankom 5. Sjevernoatlantskog ugovora, te podupirati i jačati Zajedničku sigurnosnu i obrambenu politiku EU-a, kao i strateško partnerstvo i komplementarnost između NATO-a i EU-a.

Nastavit će se trend sudjelovanja u operacijama potpore miru, uključivo dugotrajnim stabilizacijskim operacijama, prvenstveno u okvirima NATO-a i EU-a. Najveće snage kojima će Republika Hrvatska raspolagati za upućivanje u neku operaciju potpore miru visokog intenziteta – koje će ujedno biti i jezgra snaga za potrebe nacionalne obrane – bit će veličine borbene skupine temeljene na mehaniziranoj bojni, na rotacijskoj osnovi. U skladu s tim oblikovat će se struktura Oružanih snaga, prvenstveno u dijelu koji se odnosi na kopnene snage.

Na planu izgradnje obrambenih sposobnosti, dugoročni cilj ostaje izgradnja Oružanih snaga koje će biti razmjestive, učinkovite, profesionalne, popunjene kvalificiranim i motiviranim osobljem.

Brojčana veličina od 15 000 pripadnika omogućit će ostvarenje razine ambicija, uz potrebu promjene unutarnje strukture radi povećanja učinkovitosti i uporabljivosti. Stoga će transformacija Oružanih snaga biti kontinuirani i sveobuhvatni proces.

Republika Hrvatska će težiti razvoju uravnoteženih obrambenih sposobnosti, kombiniranjem samostalnog razvoja dijela sposobnosti na nacionalnoj razini s razvojem određenih sposobnosti u suradnji sa saveznicima i partnerima, u skladu s mogućnostima i potrebama. U cilju izbjegavanja multipliciranja sposobnosti u širem nacionalno-sigurnosnom kontekstu, na nacionalnoj razini, posebna pažnja posvetit će se međuresornoj suradnji.

U cijelom obrambenom resoru integrirat će se poslovni procesi, radi učinkovitijeg upravljanja i funkcioniranja, racionalizacije resursa te izbjegavanja preklapanja i multipliciranja poslova i ovlasti.

Dodatno će se osnažiti i razvijati mehanizmi osiguranja ravnopravnosti i odgovarajuće zastupljenosti žena u obrambenom resoru.

Opremanje i modernizacija provodit će se ne samo s ciljem povećavanja ukupnih obrambenih sposobnosti već i na načine koji će omogućiti poticanje gospodarstva Republike Hrvatske, prvenstveno njegovih izvoznih potencijala.

Profesionalnim odnosom prema dodijeljenim sredstvima i njihovim učinkovitim iskorištavanjem, obrambeni resor pružat će primjer u izvršavanju svoje društvene uloge.

ZAVRŠNA ODREDBA

Ovaj Strateški pregled obrane objavit će se u „Narodnim novinama“.

P R E D S J E D N I K

Zoran Milanović

KLASA:
URBROJ:

Zagreb,

SADRŽAJ

UVOD	1
Svrha i namjera Strateškog pregleda obrane	1
SAŽETAK	4
NALAZI I ZAKLJUČCI	7
I. Strateško okružje i polazišta razvoja obrane	7
II. Misije Oružanih snaga	11
III. Stanje i razvoj obrambenih sposobnosti	15
1. Uporaba/djelovanje	15
1.1. Snage.....	15
1.2. Oružni sustavi	25
1.3. Standardi i interoperabilnost	26
2. Omogućavanje djelovanja.....	27
2.1. Logistika.....	27
2.2. Resursi.....	29
2.2.1. Ljudski resursi.....	29
2.2.2. Izobrazba i obuka	33
2.2.3. Materijalni resursi	35
2.2.4. Financijski resursi	37
2.2.5. Istraživanje i razvoj.....	40
3. Potpora zapovijedanju.....	42
3.1. Komunikacijsko-informacijska potpora	42
3.2. Vojna obavještajna i sigurnosna djelatnost	43
3.3. Naučene lekcije	44
3.4. Civilno-vojno krizno planiranje	44
IV. Upravljački procesi	46
1. Obrambeno upravljanje i planiranje.....	46
1.1. Opći okvir obrambenog upravljanja	46
1.2. Obrambeno planiranje	47
1.3. Međunarodna obrambena suradnja	48
2. Međuresorna koordinacija	49
ZAKLJUČAK	50
ZAVRŠNA ODREDBA	51